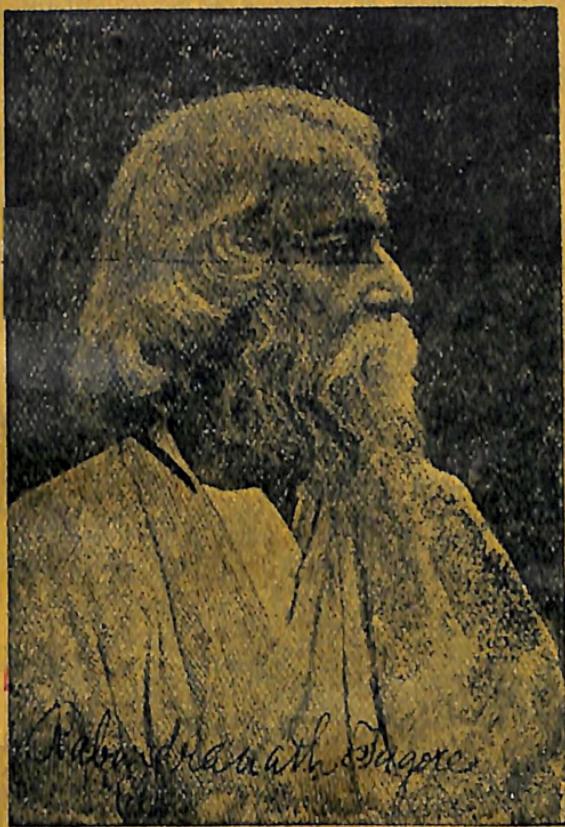

നർത്തകീയ ടൂജ്

പരിശോധകസംബന്ധി:

കൊ. നാരായണൻ, സ്വ. 44; പ്രാഥ. 5.

ന ത്ത കീ ടു ഇ

രവി ഫ്രെന്റാമ ടാഗ്ലർ

പരിശോധകൾ :

എം. നാരായണൻ, ബി. എ, എസ്. ടി.

ഫ്രംസാധകൾ :

മേക്കന്നത്രു് കണ്ണതിക്കുളൻ നായർ, ബി. എ

പ്രകാശകമാർ :

പി. കെ. അവേദൻ, കോഴിക്കോട്.

1952]

വില 12 റൂപ.

ഇതിലെ ഗാനങ്ങൾ ഫ്രംസാധകമാർ
രചിക്കപ്പെട്ടവയാണ്.

രണ്ടും പതിപ്പ്
കുമ്പി 1000

☞ വീശ്രവാരതീയിൻറെ ലഭിച്ച ശാന്താദപത്രപ്രകാരം ഈ
നാടകത്തിന്റെ മുലക്കുതിയോ ഇതരഭാഷാവിവർത്തനകളോ
കന്നംതന്നെ മലയാളഭാഷയിൽ തംജഞിമചെയ്യു പ്രസിദ്ധീ
കരിക്കുവാൻ ഈ അനുകൂലം അധികാരമില്ലാത്തതാകനാ.

പ്രസാധകൻ.

Printed at
The Prakasakaumudi Printing Works, Calicut.

ആരു മി വോ:

വിശ്വമഹാകവി രവീഞ്ചനാട്ടക്കാഡേഗാർ വിരചിച്ച
‘നടീർപ്പുജ’ എന്ന ബക്കാളിനാടകത്തിന്റെ മലയാളവിവ
ത്തനമാണ് ഈ ‘നന്തരകീപ്പുജ’. വിശ്വദാരതിയിലെ
കലോത്സവത്തിൽ സ്കൂടികർക്കു മാത്രമായി അഭിനയിക്കുവാ
നിള സെറക്കരുത്തെ മുൻനിത്തിയായിരുന്നു ഈ നാടകം
എഴുതപ്പെട്ടതും. ഇതിലെ പ്രാരംഭരംഗം നാടകത്തിൽ
ആദ്യം ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. താതകാഡോർ തങ്ങളുടെ ദൃപ്തം
അല്ലെന്നേരമെങ്കിലും അഭിനയിക്കേണ്ടുമെന്ന അഭിനേതാക്ക
ഴിട നിർബ്ബന്ധം നിമിത്തം ആ രംഗം നാടകകത്താവു്
പിന്നീടു് എഴുതിച്ചേരുത്. അന്തിമിയിൽമായ ആ രംഗ
ത്തിൽ ബൈഖലഭിക്ഷുവായ ഉപാലിയുടെ ഭാഗം കാഡോർ
തന്നെയാണ് അഭിനയിച്ചതു്. ഉപാലിയെ ശീചു് വേരെ
ചുത്തുപാത്രങ്ങളായിരുന്നു നാടകത്തിലില്ല.

മന്ദയയിൽ വാനിക്കു ബിംബിസ്വരമധാരജാവിന്റെ
സ്ഥാനത്തുാഗവും അജാതശരാവിന്റെ സിംഹാസനാദോഹ
ണവും ത്രിക്കംണഡായ കാലഘട്ടമാണ് ഈ നാടകത്തിലെ
ഇതിനുത്തത്തിന്റെ പദ്ധതാലം. തന്റെ രാജപദവിക്കു്
ഇഴുകം വരാതിരിക്കുന്നതിനു് അജാതശരാവി ചിലപ്പോറം
ബൈഖലഭയമ്മതേതാടം ചിലപ്പോറം അതിനു വിക്രിയമായ
ദേവദത്തമതതേതാടം ആനന്ദകുല്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചു്, ‘വിഡി
യുടെ ഹയവരേത്രതും കോട്ട കെട്ടിയറപ്പിക്കുവാൻ ഉള്ളവിച്ചു്’
അങ്ങിനെ രാജാന്തരകുല്യം ദേവദത്തപക്ഷത്തിലേക്കു് മാ

எனது^o, வெறல்லாராயங் நினோயிக்கெப்பூடு ஒரு காலங்களுக்கு முன்னால் ஹை நாடகக்ம நடக்குமாறு^o.

நாடகத்திலே நாயிக்காய் அழிமதியுடை ஏதேனும் திடித் திடிகொள்க வெல்லாறவாணாதுஇல் கெதி டிஸவு^o வல்லமானவுமானி அவசியதை ஜீவாஸ்ப்புள்ளத்தில் அவசியானி கூனா, பலூால்குப்பதை உண்கவி எடுத்து போரியானி விடுதிக்கிடிரிக்கூன். அழிமதியுடை அத்தாயங்காம்தையை கூரிச்சுத்து ஸுவந் நாடகக்குத்தாவு^o பூரங்கிரங்காத்தித் தாங்கா நகீ^oக்கூநக்^o. “ஹை ராஜ்யாநியித்து நி மாதுமே உள்ளாநிக்குத்து?” என்ற வெறல்லாக்கிச்சுவாய் உபாலியுடை சேங்கு^o அழிமதியுடை ஶாரீரிகமாய் ஜாகாரதேநக்காரா மாங்கிகமாய் உத் வெல்லதையை ஸுவிஸ்திச்சுத்தாக்கா. ‘புஜ்ஜுபுக்கூல்லித்து வாநாதா அத்தைப்பூரா உஜ்ஜிவிப்பி கூனாதுபோலே நினோக்கா அங்குவெப்பூடு’மென்று அது கிச்சு அழிமதியை அரியிசுத்து ஓவிஸங்கவிகாங்கை தூதை ஸுவநாயாளன்^o. அழிமதியுடை நிம்மலமங்கூத்து, அதுதானியாங்கவெல்லூது^o அரிவாநாபகரிக்கூன் கூநாமகை திடித் தைக்குறுநியுடை ஜனோதைவாராயங் நடத்துவார் தூத் நிழேஞ்சால் கெக்களி உத்துப்புவெப்பள்ளி அவர்க்கூ^o நகீ, நா. ரங்காமகைத்தித் ‘நியக்கலஜாத்தயாய் ஒரு நாத்தகியுடை பாலங்கவக்கால் அத்தாயங்காமங்கயப்பதை. அதற்குலமாக்கூறு’ ஸக்கூக்கால் கஷி ஹாத்து’ ராஜ்கமாரிமாங்கை புதிகாரவா ஹை ஞுபமெட்சுக்கூன். அத்தாயங் நியுத்தியிழ்வானாரியூநா தினா டூ^o அழிமதியுடை மங்கூலில்கூநாய் கேக்காங்கூது^o ஹைஶைக்கூது^o அவயித்துக்கூறு மோவநவும் மூநாமகை

അതിൽ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. മഹാരാണി ലോകപ്രസാദി നല്ലിയ വിശ്വാസത്തെ നിരസിക്കുകയും വേദിയിൽ രൂത്തം ചെയ്യുമെന്നു കല്പനയെ അനുസരിക്കുകയും ചെയ്യുവാ നിള ബാധമരും ആ ഭേദവിമോചനത്തിന്റെ അന്തരെ മഹമാധികാണം അവർക്കു സിലബിച്ചതു്. നന്ത്രനസപ്പജ്ജ യും വിശീഷണങ്ങളും ചുരുക്കിയിച്ചേരുന്ന ശ്രീമതി സ പ്രഥമപ്പുണ്ണം ചെയ്യുന്ന പരിത്രാഗപാരമ്പരയുടെ നാലാമങ്ങ തരിൽ കാട്ടിയിരിക്കുന്നു.

അലേഷകികാനദത്തെ അവലംബിയ്ക്കുന്ന ത്രാഗ സൗന്ദര്യവും ക്ഷേത്രിഭാർഡ്യമാണു് ശ്രീമതിയിൽ കാണുന്ന നാതകിൽ, ലേഖകിക്കുവാദാളിടെ ചല്ലനവിനും അന്ന ഭോഗങ്ങൾക്കും ഉത്ക്കമെന്ന വിശപാസങ്കൊട്ടുകൂടിയ ക്ഷേത്രിയാണു് നാാ മഹാരാണിലോകപ്രസാദിയിൽ കാണുന്നതു്. ലേഖകിക്കാഡിയ ആശാപാശങ്ങളിടെ വലചത്തിനാളിൽ അധികാരപ്രാഭവങ്ങൾ പുലത്തി വാഴവാൻ സഹായിക്കാതെ മാത്യമും മിമ്രയാണുന്നാളി മനഃസ്ഥിതിചാണംു് ലോകപ്രതിയുടെതു്. അതെ അവസരത്തിൽനാൽനു ധന്ത്രാഗത്തിനാളി ഭീതതെക്കാണ്ടം, ആശങ്കകൾക്കാണ്ടം ആ റാജത്തിയുടെ എദ്ദേം അസ്പദമും, വിലപ്പോറം വിശപാസ ത്രാഗത്തിലേക്കും ചിലപ്പോറം വിശപാസബാധമരുത്തിലേക്കും ചായുന്നവിധം ഒഡാളായമാനവുമായിത്തീരുന്നു. തങ്ങളിടെ സ്ഥാനമാനങ്ങളിലും ധനപദ്ധതിയും കോട്ടംതട്ടാതെ നിപാനിത്തുക മാത്രമാണു് ഇംഗ്രേസിന്റെ കൂർത്തവുമെന്നു കൈതുന്നവരിൽ കണ്ണടവത്തു വിശപാസത്തെ നാടകക്കർത്താവു്

ലോകപ്രസിദ്ധ മന്ത്രാവലിയുടെ ഭംഗിയായി ചീ
ത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. മഹാരാജത്തിൽനിന്ന് നിലയിൽ തനിക്ക്
ഭർത്താവിന്റെ സ്ഥാനത്പ്രാശനത്താൽ നേരിട്ട് അധികാര
നഷ്ടം, മാതാവിന്റെ നിലയിൽ എത്രെന്നു സ്വന്ധപരിപ്രാ
ഗത്താൽ തനിക്ക് അനാഭവപ്പെട്ട എഴുവേദന—ഈവ
തൃഞ്ചേൻ്റ്, രണ്ടിനും കാരണമായ ബുദ്ധിമുദ്രയാൽനിന്ന് ഒന്ന്
രെ വൈപരിപ്രാപ്ത പ്രഭർമ്മപ്പിക്ഷവാനായി ലോകപ്രസിദ്ധ
പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ബുദ്ധക്രിത്തനം ചൊല്ലിക്കൊ
ണ്ടിരിക്കു, മകൻ ആഗ്രഹനാശിന്ത്യും ബുദ്ധിമുദ്രയാൽ
പ്രേരണയിൽനിന്നൊഴിവില്ലെന്നും അതു
യല്ലെന്നും ആ ഭർമ്മപ്രവൃത്തിയും ഉറപ്പിച്ചു പറയുന്നു. ലോകേ
പ്രസിദ്ധ മനസ്സിൽ നടക്കുന്ന ഈ പോരാട്ടം നാടക
കത്താവും എത്രയും വ്യക്തഹായി പ്രതിബിംബിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.
നാലുമങ്ങളിലെ ത്രാഗരംഗത്തിൽ അമരിയുടെ വിശ്രൂതം
കേതിയും വിശ്രൂതം ദൈവാസഭയും ലോകപ്രസിദ്ധ മന
ശ്വാപല്ലാജാലെ നശിപ്പിക്കുകയും, വ്യാമോഹജാലിൽനിന്ന്
രക്ഷ നേട്ടവാൻ ആ രാജത്തിനെ സഹായിക്കുകയും ചെ
യുന്ന ഈ നാടകത്തിൽ അനീഥിയൈക്കാറം കുട്ടലഭായി
സാന്സാരികരായ നമ്മുടെ അലു അക്ഷംഖ്യനും ലോകേ
പ്രസിദ്ധാണു്.

നാടകത്തിലെ മറ്റൊരു പാത്രജാലിൽ ശാലീനമനസ്സു
യായ ഒരു ഗ്രാമിണക്കുപ്രകയുടെ അവത്തെ നാം ‘മാലതി’
യിൽ കാണുന്നു. രണ്ടാവലി, അഞ്ജിത, വാസവി, ഭദ്ര മുതലായ
രാജക്കമാരിമാർ, സാധാരണ ഉണ്ടക്കുവേജാലിലെ പ്രഭാവ
മത്തകളായ സുകുമാരിയും കാണപ്പെട്ടുന്ന പരഹരിഹാസം,

പരന്നിന്, സ്പദയൗന്ത്രജോധാം, ഒഴിലത്രം മുതലായ ഭർഥണങ്ങളെ പ്രതിനിധികരിക്കുവരാണ്. എന്നാൽ, നന്ദ, മല്ലിക, എന്നീ രാജക്കമാരിമാർ പൊതുവെ ആ ഭർഥണങ്ങളിൽനിന്ന് ചീംതും നില്ക്കുന്നു. ഒഴിലത്രതീക്ഷ്ണം അധികം തെളിഞ്ഞുകാണുന്നതു് രത്നചിലാണ്. എന്നാൽ ആ രാജക്കമാരിക്കടി ശ്രീമതിയുടെ ത്രാഗത്താൽ വിവരം പിത്തയാളി മാനസാന്തരം വന്നു് അവളുടെ പാഠാരാധന ചെയ്യുന്നു. ത്രാഗശക്തി അജയുവും സർവ്വംസ്ത്രിയുമാണു നു തത്പരത മഹാകവി ഇതിൽ ഉദാഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്രീമതിയും മാലതിയും മാതൃമായിതന്നു സന്ദർഭത്തിൽ ബൈംശ്ലമന്ത്രം ചൊല്ലിപ്പിക്കുകയും, പിന്നീടു് രാജക്കമാരിമാരുടെ സന്നിധിയാനത്തിൽ ആരാധന നിരോധിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന രക്ഷിനികൾ, ആന്തരമായ ധർമ്മപ്രചാരണങ്ങൾക്കു വിവരിക്കാതു കൂടുതലും ആചാരിക്കുവാൻ നിർബന്ധുന്നിതരാകുന്ന ഉദ്ഘാഗംധനാരംഭം മദ്രാജാവത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ രാണു്. ഭിക്ഷണി ഉത്ത്‌പലപബ്രംഖം, ഉപാലി എന്നിവർ നാടകത്തിലെ ബാക്കിയുള്ള പാതുങ്ങളാണു്.

ഈ നാടകം വിവരത്തനും ചെയ്യുപ്പട്ടിക്കു് ഏകദേശം പതിനാലുകൊല്ലുണ്ടാക്കുന്നതായി. ശാന്തിനികേതനത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു പ്രവർത്തനക്കും, വംഗലാഷാപണ്ഡിതനമായ ശ്രീ. ബൈക്കുറാവു കേരളം സന്ദർശിച്ചു അവസരത്തിൽ കരക്കാലങ്ങളും വിവർത്തകൾ അതിമിയായിത്തന്നു സിച്ചിട്ടണായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഫലത്വാഖലം സാമാജ്യത്താലുമാണു് ഈ വിവർത്തനും നിർവ്വഹിച്ചുപ്പെട്ടതു്. മുളക്കുതിയിലെ ആദ്യങ്ങൾ പൊതുവെ വിവക്ഷാ

വ്യത്രാസങ്ങൾക്കിടവരാത്ത വിധത്തിൽ പ്രതിഫലിപ്പിക്കണമെന്ന് വിവർത്തകൻ പ്രദേശകമായും അഭിച്ഛിട്ടുണ്ട്. തീരെ അപരിവിതങ്ങളായി വായനക്കാർക്ക് തൊന്ത്രാനിടയുള്ള പദ്ധതി ഉപയോഗിച്ച് ചില പാലിപദ്ധതികൾ മാത്രം വിട്ടിരിക്കുന്നു. പകരമായി സംസ്ഥാപകപദ്ധതി ഉപയോഗിച്ഛിട്ടുണ്ട്.

വിശ്വഭാരതിയിൽനിന്ന് വിവർത്തനരിന്നുള്ള പ്രസിലീകരണാധികാരം ലഭിച്ച് കൊല്ലുങ്ങൾ ക്രൈസ്തവക്കിലും ഇതിന്റെ പ്രകാരങ്ങം ഇതരയും വൈകിഴുപ്പായി. വിവർത്തകൻ അതു സംബന്ധിച്ച് എല്ലാ ഉത്തരവാദിപദ്ധതി, എന്നിൽ അപ്പിച്ച നിലയ്ക്ക് തൊന്ത്രാന ആ അപരാധത്തെ സമർത്ഥക്കണ്ണിവനിരിക്കുന്നു. ഇനിയും വൈകുന്നതു് ഒംഗരിയല്ലോ കത്തി എന്നറ മാന്ത്രസൂഹിതരായ ശ്രീ. പി. കേലവൻറ സാമാജികതാടക്കുടി ഇപ്പോൾ ഇതിന്നല്ലാമിച്ച താഴെ്. പ്രംഹ് സനിജ്ഞൻം നോക്കി ഇം ഉള്ളമത്തിൽ സഹായിച്ചതിന്ന് “കേരളപത്രികാ” സഹപത്രാധിപർ ശ്രീ. എം. പി. എൻ. നായരേം് തൊൻ എറവു, കുതിഞ്ഞനാഡിരിക്കുന്നു. ത്രാഗമയുമായ ഇം നാടകക്രമാബന്ന വേദ്യത്തെ അന്തരുമ്പണ്ണിലിങ്ങാട സ്പീകർക്കണ്ണമെന്ന പ്രാഥ്മനങ്ങയാടക്കുടി കേരളീയസഹായങ്ങളാകത്തിന്നുംവിൽ സമ്പ്രിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ഭരിക്ക

മന്ദായിപതിയായിരുന്ന ബിംബിസാരമഹാരാജാവിൻറെ അർഹനയിലെ ആരാമത്തിൽ അശോകവും മഹാരാധായയിൽ ചെന്നിക്കുന്ന് ഗൈതമശാക്യമുനി ഒരിക്കൽ പ്രസംഗിക്കുകയുണ്ടായി. ബുദ്ധശിഷ്യനായിരുന്ന് രാജാവും പിന്നീട് ആ ചാവനസ്ഥലത്തും ഒരു മണ്ഡപം നിർമ്മിക്കുകയും അവിടെ തിനംപ്രതി സന്ധ്യാവേളയിൽ നിവേദ്യങ്ങൾ അപ്പീച്ചും ആരാധന നടത്തുവാൻ രാജക്കമാരിമാറോടും അതാവിക്കുകയും ചെയ്തു.

തന്റെ സിംഹാസനത്തെ അജാതശരൂരാജകമാറൻ കാംക്ഷികന്നണണ്ണനാരികയാൽ ബിംബിസാരൻ സേപച്ഛയാ രാജ്യം പരിത്യേജിച്ചു രാജനഗരിയിൽ നിന്നുകലെ താമസമാക്കി.

ബുദ്ധധർമ്മക്കേന്ദ്രങ്ങളായിരുന്ന രാജമഹിഷി ലോകശ്രേരി ഭർത്താവിൻറെ രാജ്യത്യാഗംകൊണ്ടും സ്വപ്നത്രായ ചിത്രരാജകമാരൻറെ ഭിക്ഷുപദസ്പർക്കരണംകൊണ്ടും ക്ഷാഢിക്കുകയും ബുദ്ധമതത്തിനു പ്രതികൂലയായി ഭവിക്കുകയും ചെയ്തു.

കുട്ടിപ്പറ്റം അദ്ദേഹം.

രാജമഹിഷി ലോകേശ്വരി—ബിംബിസാര
മഹാരാജാവിന്നും പത്തി.

മല്ലിക്:—ലോകേശ്വരിയുടെ സവി.

വാസവി	}	രാജകമാരിമാർ.
നദി		
രത്നാവലി		
അംജിത		
ഭദ്ര		

ആമതി—രാജധാനിയിലെ നൽകകി.

മാലതി:—ബൊശ്ലുഡ്യമ്മാൻരാഗിണിയായ ഗ്രാമിഞ്ച്
ബാലിക.

ഉപാധി:—ബൊശ്ലുഡിക്ഷ.

ഉത്തേപലപണ്ണി:—ബൊശ്ലുഡിക്ഷണി.

അന്തഃപുരരക്ഷിണികൾ:—

ഭാസിമാർ:—

പാരംഭരണം

ബേഖലഭിക്ഷുവായ ഉപാലി വാടിക്കൊണ്ട്
പ്രവേശിക്കുന്നു.

രാഗം പുഷ്പലതിക.

(ഉച്ചാരനന്മാ ഫുന മാതൃക)

പല്ലവി

കതണാലയ ! ജയ ! പുജനിയ !

ശരണിയൾില ! ഭവകമതംക ! (കര)

അനപല്ലവി

ശമാനയമ്മ ! സത്യാദിരാമ !

ശാക്യരാജവംശചാരപൂണ്ഠചാരി (കര)
മാരണം തേ!

സുത്രാകര ! സുജനാധിശ്വര

സൗഹാംഗമലചരിത ! ക്രി

സൂരപ്പേഡാഷസംഹാരഭാവ !

സൂരണിയപാദ ! വരദ ! ബുദ്ധദേവ ! (കര)

ഉപാലി :—അക്രതുള്ളവരെ ! ഭിക്ഷ നഘ്നിമേ !
ഭിക്ഷ !

(രാജധാനിയിലെ നത്തകിയായ ശ്രീമതി പ്ര
വേശിച്ചും അഭിവാദ്യോ ചെച്ചുനു. ഭിക്ഷ അവളെ
ആഗ്രഹിപ്പിച്ചിക്കുന്നു.)

ഉ :—മകളേ ! നീ ആരാഞ്ഞ ?

ശ്രീ :—രാജധാനിയിലെ നത്തകി ; അവിട്ടതെ
ഭാസി.

ഉ:—ഈ രാജാനിയിൽ നി മാത്രമേ ഉണ്ട് ടുച്ചിളി:

ശ്രീ:—രാജക്കമാരിമാരാക്കം പള്ളിക്കുടുംബം ടീലിലു.

ഉ:—ഞാൻ ഭഗവാൻ തമാഗതന്റെ പേരിൽ ഭി
ക്ഷയ്യു വന്നിരിക്കയാണ്.

ശ്രീ:—മഹാത്മൻ! അവിടുത്തെ അനന്തതിയുണ്ടെ
ങ്കിൽ അടിയൻ ഉടനെ പോയി രാജക്കമാരി
മാരവിളിച്ചുകൊണ്ടുവരാം.

ഉ:—നിന്നോടാണ് ഞാൻ ഭിക്ഷയുത്തിക്കുന്നത്.

ശ്രീ:—അയ്യോ? സ്പാമിൻ! അടിയൻ കേവലം നി
ംഗ്രാമ്യായ ഒരു ജീവിയാണോ! ഭഗവാൻ
തിരുനാമത്തിൽ സ്പീകറിക്കുന്ന ഭിക്ഷാദ്രവ്യ
ഞോളാടാപ്പും ചേരുന്നതിനോ അടിയൻ എല്ല
നീ രജിഷ്യുല്ലത്യില്ലപ്പോ. അവിടുത്തെ ഭി
ക്ഷാദ്രവ്യ തതിൽ എന്നൊന്നാണോ അടിയൻ
അപ്പിക്കേണ്ടതോ? അതുളിച്ചുയുള്ളാലും!

ഉ:—നിന്നുകളുള്ളതിൽ എറാവും വിശിഷ്ടമായതു്
എന്തോ അതുനെ.

ശ്രീ:—എനിക്കുള്ളതിൽ എറാവും വിശിഷ്ടമായ
തെന്തനോ എനിക്കും നിശ്ചയമില്ലപ്പോ!

ഉ:—അതു വാസ്തവംതന്നെ. എന്നാൽ ബുദ്ധഗവാ
ന്റെ കാതണ്ണും നിന്നിൽ പതിഞ്ഞതിരിക്കുന്നു.
അവിടുത്തക്കും എല്ലാം അറിയാം.

ശ്രീ:—എനിക്കുള്ളതു് എന്തായാലും അതു ഭഗവാൻ
സ്പീകറിക്കുമാറാകേണ്ടും. വസ്യമുണ്ടോ! അ
തിനായി അടിയന്നെ അന്നത്രഹിച്ചാലും.

ഉ:—മകളേ! ഭഗവാൻ അദ്ദൈനെ ചെയ്തുകൊള്ളിം.
പുഷ്പിക്കുന്ന പുക്കുതോളിൽ ഒരു രാജക്കായ വസ
നം ആത്മത്യാഗം ഉജ്ജിവിപ്പിക്കുന്നില്ലയോ?
അപ്രകാരം നിന്മകൾ അനുഭവപ്പെട്ടും. നി
നീരം ആ സുദിനം ഇതാ എത്തിക്കഴിഞ്ഞു. നി
തിച്ചുയായും അന്നയുഹിതതനു.

ആരി:—ഞാൻ ആ മഹ്യത്തം പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കു
യാണ്.

(ആരിമതി നമസ്കരിക്കുന്നു.)

(രണ്ടുപേരും പോകുന്ന. തൽക്കണ്ണം രാജക്കമാ
റിക്കാർ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

രാജക്കമാറിമാണ്:—(പുത്രത്തുക്കു നോക്കിക്കൊണ്ട്)
സ്ഥാമിനി! അദ്ദൈനെ പോകുത്തേ! ഞങ്ങളുടെ
ഭിക്ഷ സദയം സപീകരിക്കുന്നുമോ!

(അവർ അന്നേയും നോക്കിക്കൊണ്ട്) അ
യോ! അദ്ദേഹം പൊയ്യേള്ളത്തുവല്ലോ!

രത്നാവലി:—വാസവി! എന്താണിതു പരിഞ്ഞിക്ക
നന്ത്? ഭിക്ഷ വാദാനുള്ള ആളുകൾക്കു വല്ല
ക്ഷാമവുമുണ്ടോ? കൊട്ടക്കാൻ ആളില്ലാത്ത കൂർ
വല്ല ഉള്ളൂ?

നന്ദി:—രത്ന! അദ്ദൈനെന്നയല്ല. നമ്മുടെ ഭിക്ഷ സപീ
ക്കരിപ്പാൻ പുജ്യനായ ഒരാളെ കണ്ടുകിട്ടുന്ന
മെങ്കിൽ വളരെ പുണ്യം ചെയ്തിരിക്കും. ഇം
ടിനം നമ്മുടെ നഷ്ടമായിപ്പോയി, സന്ദേഹമില്ല.

(എല്ലാവരും പോകുന്നു.)

ദ റാ റ സി റ

രംഗം—മഹാരാണിയുടെ ഉദ്ഘാനം.

(മഹാരാണിലോകപ്രതിയും ഉരുപ്പലപ്പള്ളി
എന്ന ഭിക്ഷണിയും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ലോകപ്രതി:—ഒ, ഹോ! ബിംബിസാരമഹാരാ
ജാവിന്മുൻ എന്നുക്കരിച്ചു് ഓമ്മയുണ്ട്, അപ്പേ!
ഭിക്ഷണി:—ഉള്ളു്. അതുതന്നെയാണു് എന്നിക്കു് അ
വിച്ഛതെ അറിയിക്കാനുള്ള സന്ദേശം.

ലോ:—അശോകമണ്ഡപത്തിലെ ആരാധനാദിവസ
മാണപ്പോ ഇന്നു്. അതുകൊണ്ടായിരിക്കുന്നു
എന്നുക്കരിച്ചു് ഓമ്മവന്നതു്.

ഭിക്ഷി:—അതെ ഇന്നാണു് വൈശാവപ്പള്ളി: ഈ
നാതന്നെയാണു് ആരാധന.

ലോ:—ആരാധനയോ! ആരേയാണു് ഇവർ ആരാ
ധിക്കുന്നതു്?

ബി:—അതു ഭവതിക്കു നിശ്ചയമില്ലോ? നാം ബുദ്ധഭഗവാന്നു ജന്മമഹാത്മവം കൊണ്ടാരുള്ള ദി
വസമപ്പോ ഇന്നു്?

ലോ:—പോരുണ്ടാക്കി. ഇംഗ്ലീഷ്‌വഴിടെ ആരാധന
യോക്കെ അവസാനിച്ചുവെന്നു് ആഞ്ചുപുത്രനോ
ട പറഞ്ഞേതുക്കു. മറ്റുള്ളവർ പുസ്തകങ്ങൾ
ചീപംകൊണ്ടോ ആരാധന ചെയ്തുകൊള്ളുമ്പോ.

ഞാൻ എന്നോ സർവ്വസ്പദം ആരാധിച്ചു
കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ഭി:—മഹാരാജീ! എന്താരലക്ഷ്യമായ സംസാരമാ
ണിതു?

ലോ:—എന്നോ എക്കുതുന്ന ചിത്രകമാരനെ അവ
ൽ വശികരിച്ചുനകാണ്ടപോയി ഭിക്ഷാപാത്രം
യരിപ്പിച്ചു. എന്നിട്ടും ഞാൻ ആരാധന ചെയ്യു
ണമത്രു! ലതയെ മുലച്ചേം ചെയ്തിൽപ്പി
നെ അവർ നിറ്റുകും അതിന്റെ പുഷ്ടികൾ
കാവശ്യപ്പെട്ടുനാവല്ലോ!

ഭി:—ഒവി! ഭവതിയുടെ ആരാധന വ്യത്മമായിട്ടി
ല്ല. പുത്രനെ അപ്പുണം ചേയ്യണ്ടിവനാവെങ്കി
ലും ഭവതിക്ക് അദ്ദേഹം നഷ്ടമായിട്ടില്ല. ഒരു
കാലത്തു ഭവതിയുടെ കൈക്കണ്ണുമാത്രമായി
തന്നെ ആ കമാരൻ; ഇന്നാകട്ടേ അദ്ദേഹം വി
ശ്രദ്ധിനൊട്ടാകെയുള്ള ഒരു പുത്രനായിത്തീ
ന്നിരിക്കുന്നു.

ലോ:—അല്ല! പെണ്ണിനുവെള്ളു! തനിക്ക പുത്ര
നണ്ഡാ?

ഭി:—ഇല്ല.

ലോ:—ങ്ങ കാലത്തുണ്ഡായിതനാവോ?

ഭി:—ഇല്ല ബാല്യത്തിൽതന്നെ എനിക്ക വൈദ്യവ്യം
സംഭവിച്ചു.

ലോ:—എന്നാൽമിണ്ഡാതിരിക്കു. അറിയാത്തതിനെ
പുറി അഭിപ്രായം പറയാതിരിക്കു.

ഭി:—മഹാരാണി, ഭവതിതനന്നയല്ലോ ഈ സത്യമത
തന്ത ഒന്നാമതായി രാജമന്തിരത്തിലേക്കെ ക്ഷണിച്ചുവരത്തിയതു്? പിന്നെ എന്നതാണോ ഈന്ന?

ലോ:—(ഇടയിൽ തടങ്കു) അഹോ! ആദ്യം അനുശ്വാസം
തന്നെ? അതു നിങ്ങൾക്കുല്ലാം ഓമ്മയുണ്ടോ,
അല്ലോ? നിങ്ങളുടെ അച്ചാളും അതൊക്കെ മ
നന്നിരിക്കുമെന്നാണോ ഞാൻ വിചാരിച്ചതു്. ഭി
ക്ഷണി ധർമ്മചിന്യേ വരത്തി കല്യാണപദ്ധതി
വിംഗതി ചൊല്ലിക്കേട്ടല്ലാതെ ഞാൻ ജലപാ
നംപോലും ചെയ്തിന്നില്ല. ദിവസേന നൃ ഭി
ക്ഷകരിക്കുക്കും ആഹാരം നല്ലിയപ്പോതെ ഞാൻ
പ്രാതൽ ക്ഷിച്ചിതന്നില്ല. കൊല്ലുംതോറും വഷ
കാലത്തിന്നശേഷം ഭിക്ഷാശംഖവത്തെ വര
ത്തി അവക്കു പിതവരുന്നുദാരാ ഭാനംചെയ്യുന്ന
തു എൻ്റോ മുദ്ദമായിരുന്നു. ബുദ്ധമതവൈരി
യായ ദേവദത്തൻ്റോ ഉപദേശങ്ങൾക്കാണ്ടു
സർവ്വത്രഭയം മനസ്സു് യോളായമാനമായി
തന്നീന്ന്. അപ്പോറാ ഞാൻ മാത്രമായിരുന്ന അ
ചാവുപറന്തിപ്പുയോടുള്ളി പുജ്യനായ ബുദ്ധദേ
വനെ ഈ ഉദ്യാനത്തിൽ ക്ഷണിച്ചുവരത്തി
അശോകപുക്കശ്ചവട്ടിൽ ഇത്തന്തി അദ്ദേഹത്തി
യന്നിന്ന് സർവ്വക്കും ധർമ്മത്തുപോ ശ്രവിപ്പാൻ
ഇടയാക്കിയതു്. ഹാ! അദ്ദേഹം എന്നതാൽ കൂ
രൻ, എത്ര കൂത്താലുണ്ടു് ഒട്ടവിൽ എനിക്കെ കി

ടിയ പ്രതിഫലം എന്താണന്നറിയുമോ? വിഷം? വിപ്രേഷം നിമിത്തം കത്തിനിറിക്കാണ് എന്ന വിഷംതന്നെകാല്ലവാൻ ശ്രമിച്ച റാണിമാർ ഇന്ന സുവിച്ചിത്രിക്കുന്നു; അവക്കും പ്രസ്തുതിനു യാതൊരു കരാവും ഇല്ല; അവരുടെ സന്താനങ്ങൾ ഇന്ന രാജ്ഡോഗം അനുഭവിക്കുന്നു!

ഭി:—മഹാരാജീ! ലോകത്തിലെ സാധാരണ തോതു കൊണ്ട് സത്യത്തെ അളക്കുന്നതെന്തെന്നുവണ്ണിക്കുന്നു മുച്ചുപ്രകാശത്തിനും വില ഒരപോലെയാണോ?

ലോ:—അനന്ത് അജാതശരാട്ടകമാരൻ ദേവദത്തന്റെ ആത്മസമപ്പണം ചെയ്യപ്പോൾ വിവേകഗുരുയായ ഞാൻ പരിഹസിക്കയാണ് ചെയ്തു്. ആ വഞ്ചിതബ്യദികൾ ഓട്ടരേതാണിയിലിൽ നും സമുദ്രതന്നും ചെയ്യാനാദ്യമിക്കുകയാണെന്നു ഞാൻ വിശ്രസിച്ചു. പിതാവും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നോടുതന്നെ ദേവദത്തൻറെ സഹായമാക്കണം ജാലവിഭ്യരാൽ സിംഹാസനം സ്ഥാപിക്ക മാക്കാമെന്നായിരുന്നു ആ കമാരൻറെ അഭിലാശം. എന്നാൽ ദേവൻറെ കരണ്ണയുണ്ടക്കിൽ ആ രാജകമാരൻ വൃത്തത്തിൽക്കുന്ന അമംഗളങ്ങൾ അവിലാപ്പം അകറാമെന്നതിൽ എന്നിക്കു ശക്കയോ ആയമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഞാൻ സ്വ

ഡുവേവനെ—ആ ശാക്യസിംഹനെ—രാജയാ
നിയിലേക്കെ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി, ആഞ്ചുത്രനെ
ആഗിൾവദിപ്പിച്ചു. അതു അഗാധമായിതന്നെ
അനന്ന് എൻ്റോ വിശ്രദാസം! എന്നിട്ടും ആരാ
ണ്ണ് ജയിച്ചതു്?

ഭി:—ഭവതിതനെ. ഭേദി! കേവലം ബാഹ്യമായ
ജയത്തെ ഇച്ഛിച്ചു് ആഖ്യാത്മികമായ ആ മ
ഹാവിജയത്തെ നിരസിക്കുതെ!

ലോ:—തൊനോ? തൊനാണോ ജയിച്ചതു്?

ഭി:—തീച്ച്യായും ഭവതിതനെ. അപ്പാതെ മറാരാ
ണ്ണോ? നോക്കു, പുത്രൻറ ദുമേഖാഹം കണ്ണോ ത
നേരം സിംഹാസനം വെടിഞ്ഞെ ആ ദിവസംത
നേര രാജാവിനു കരസ്ഥമായ സിംഹാസനം—

ലോ:—സിംഹാസനമോ! ഹാ—ഹാ—നല്ല സിംഹാസ
നംതനെനു? കൊളളാം? അതു് ഒരു ക്ഷത്രിയന്നു്
എത്ര മിയു! എത്ര തുച്ഛം! എൻ്റോ സ്ഥിതി
നോക്കു. ഭൗമവു ജീവിച്ചിരിക്കുന്നബേജകിലും
ഞാൻ വിധവയാണോ; പുത്രൻബേജകിലും ഞാ
ൻ വന്നുയാണോ; സ്വന്തം രാജധാനിയിൽത്തെ
നേര ഞാൻ എക്കാനുവാസം അനുഭവിക്കുന്നു.
ഈതോനും മിയുയല്ല. നിങ്ങളുടെ മതം വിശ്ര
സിക്കാതിതിക്കുന്നവക്കുല്ലാം ഞാൻ ഇന്ന പരി
ഹാസ്യയായിരിക്കയെല്ലു? ഇപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ
വജ്രായയൻ എവിടെ? അദ്ദേഹത്തിനേരം വജ്രം
ഉവരുത്തു ശിരസ്സിൽ എന്താണോ വീഴാത്തതു്?

ഭി:—മഹാരാജീ! ഇതിലെപ്പോം വല്ല സത്യവും ഉണ്ടാ? എപ്പോം ക്ഷണംഗ്രഹമായ സപ്പളാറട വദ്ധം! അവർ മതിയാവോളും പരിഹസിച്ചു കൊള്ളുന്നു.

ലോ:—ഈതെപ്പോം സപ്പളംതന്നെ, സമ്മതിച്ചു. എന്നാൽ പുതുൻ, ധനം, രാജപദവി എന്നീ സപ്പളങ്ങൾ എന്നീ പ്രദയത്തെ ശല്യപ്പെട്ടതുനുണ്ട്. ആവക സപ്പളങ്ങളിൽ ആനന്ദമത്തരായി തലയുയര്ത്തി വിഹരിക്കുന്നവർ അതാ—ഈതെപ്പോം അവരുടെ അട്ടത്തുചെന്ന പ്രസംഗിക്കുക; അവരോട് ആരാധന നടത്തുവാൻ പറയുക; അവരാണ് ആരാധന ചെയ്യുണ്ടവർ!

ഭി:—എന്നാൽ ഞാൻ പോകുന്നു.

ലോ:—പോയെല്ലാമ്മുള്ള. പക്ഷേ ഒന്ന് ഓർമ്മയിരിക്കുന്നു: അവർ എന്നെപ്പോലെ ബുദ്ധിഹിന്ദുല്ല. യാതൊന്നും നഷ്ടപ്പെട്ടവാൻ അവർ തെരുവാണും. അവക്ക് ബുദ്ധനിൽ വിശ്രപാസമില്ല. ശാക്യസിംഹൻ്റെ കരണ അവരിൽ പതിഞ്ഞു കില്ല. അതുകൊണ്ട് അവക്കുല്ലാം ക്ഷേമമാണ്. എന്താണ് ഒന്നും മിണ്ണാത്തതു്? ഇതാണോ നിങ്ങളിടെ ക്ഷേമ—നിങ്ങളിടെ പ്രശ്ന എത്തു?

ഭി:—ഞാൻ എന്താണു് വരയേണ്ടതു്! എന്നിക്കു പ്രശ്നാന്തരയാ! ഇതു നിമിഷത്തിൽപ്പോലും എന്നീ പ്രദയം ക്ഷോഭിക്കുന്നവല്ലോ.

ലോ:—കേഷാഭിക്കന്ന, അല്ലെ? എന്നിട്ടും നിങ്ങൾ എന്നപ്പോലുള്ളവരോട് ശാന്തി ഉപദേശിക്ക വാൻ ഒരുപയൊള്ളുവാണോ! ഈ ധിക്കാരപുസ്ത്രം മായ മെമനം ചുസ്സുഹംതന്നെ. മതി, പോ ചെയ്യാഛോ.

(ഭിക്ഷുണി പോകവാൻ ഭാവിക്കുന്നോടു ലോ കേശവി വിഞ്ഞും അവരെ വിളിക്കുന്നോ.)

ലോ—നില്ല, നില്ല, ഭിക്ഷുണി! നിങ്ങൾ കേട്ടില്ലെ, എന്നറ പുതുന്ന ഒരു പുതിയ പേശ സപീകരി ആരിക്കുന്നവരു! അതെന്നാണെന്നോ? യാം?

ഭി:—അറിയാം, “കശലഗ്നിലൻ” എന്നല്ലോ?

പ്രോ:—ഹാ! അതു കൊടുത്ത പേര് അവന്റെ ദുഷ്ടിയിൽ മലിനമായിപ്പോയി! ഈല്ലോ? അവ നീ അതു വലിച്ചുടർന്നിരിക്കയോണോ.

ഭി—മഹാരാജി, ഭവതിക്കാഗ്രഹമുണ്ടക്കിൽ ഞാൻ അല്ലേഹരെതു ത്രിക്കിക്കാണ്ടവരാം.

ലോ:—ആഗ്രഹിക്കയോ? ലഭ്യയിപ്പാതെ ഞാൻ എങ്കിനെയാണ് അതു ആഗ്രഹിക്കേണ്ടതു? അവരെ ഈ ലോകത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവന്ന എന്നറ അടക്കലേക്കു ഇന്ന നിങ്ങൾ അവ നെ ത്രിക്കിക്കാണ്ടുവരേണ്ടെന്നോ?

ഭി:—എന്നാൽ ഞാൻ പോകട്ട.

ലോ:—നിൽക്കും. നിങ്ങൾ അവരെ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കുകയോ?

ഭി:—ഉഖ്യം.

ലോ:— എന്നാൽ ഒരു നോക്ക്—എൻറീ—വേണ്ട—വേണ്ട.

ഭി:—വേണ്ടമെങ്കിൽ തൊൻ അദ്ദേഹത്തെ അറിയി ക്കാം. ഒരു പക്ഷം അദ്ദേഹം ഭവതിക്കു വന്ന കാണാം.

(ഭിക്ഷുണി പ്രോക്കന്.)

ലോ:—പക്ഷം—പക്ഷം! എൻറീ എദ്ദേഹത്തും കൊണ്ടാണ് തൊൻ അവനെ പോഷിപ്പിച്ചത്. അനുനാസം ഈ “പക്ഷം” എന്ന ശബ്ദം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അനേകം ദിനങ്ങളിലെ മാത്രം ഒരു ഒട്ടവിൽ ഈ “പക്ഷം” എന്ന പദത്തിൽ അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഈതാണ് ഈവ ഒട്ട ബുദ്ധമതം! (വിളിക്കുന്ന) മല്ലികേ!

(മല്ലിക പ്രവേശിക്കുന്ന.)

മ:—ദേവീ!

ലോ:—അജാതശരൂരാജക്കമാരന്റീർ വിവരം വല്ല തും കൈക്കുവോ?

മ:—ഉള്ളൂ. അദ്ദേഹം ദേവദത്തനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരു വാൻ പോയിരിക്കുന്നുണ്ട്. അവൾ ഈ രാജ്യത്തിലെ “രത്നത്രയപുജ” നില്ക്കേണ്ടം നിന്തുവാൻ ഒരു ദിവ്യിരിക്കുകയാണെന്നു.

ലോ—ഭീതി! ഭീതി! രാജധാനം അനുഷ്ഠിപ്പാൻ ചെയ്യും പോരാത്ത ഭീതി! ബുദ്ധധാന്തത്തിന്റീർ ബുദ്ധഗീതയ്ക്കും തൊൻതന്നെ ഉത്തമദുഷ്ടാനത്തില്ല!

അതിനെ അകാദവാൻ ദന്തിനും കൊള്ളിത്
താത്ത ദേവതയെന്ന ആനുഗ്രഹിക്കായോ?

മ:—മഹാരാജീ, അധികം ഉള്ളവക്കാണു് രൈകം
ഡേം. അദ്ദേഹമാകട്ട രാജരാജേശ്വരൻ! അ
തിനാൽ ഭയവിഹപലനായി സർവ്വശക്തിക
ഭോട്ടം സന്ധിക്കായി കൊതിക്കുന്നു. ബുദ്ധ
ഗിഷ്യമാരോടു് കാണിക്കുന്ന ആദാവു് അധി
കമായെന്ന തോന്നേന്നാൽ അദ്ദേഹം ദേവ
ദത്തന്റെ ശിഷ്യമാക്ക കൂട്ടതൽ ആനുസ്ഥല്യം
നല്ലി അവരെ പ്രസാദിപ്പിക്കാൻ നോക്കുന്നു.
വിധിയുടെ ഇത്വശത്രും കോട്ടകെട്ടിപ്പുറപ്പിക്ക
കയാണു് അദ്ദേഹം ചെയ്യുന്നതു്!

ലോ:—ഹാ! വിധിയെക്കാംചീചു് എനിക്കു് ഒന്നാൽ
നീ ഭയപ്പെടാനില്ല. സർവ്വസ്പദവും നശിച്ചു
കഴിഞ്ഞ എനിക്കു് അസ്ത്രത്തെ ബന്ധവായി
വരിക്കേണ്ണമെന്ന ഭീതപെം ആവശ്യമില്ലാതാ
യിരിക്കുന്നു.

മ:—മഹാരാജീ, അവിടന്റെ ആ ഭിക്ഷണിയെപ്പോം
ലെതന്നെന്നയാണല്ലോ സംസാരിക്കുന്നതു്! “ലോ
കേശവരിമഹാരാജീ ധന്യയാണു്. മനസ്സും
മോഹിപ്പിക്കുന്ന മായാബന്ധങ്ങളിൽനിന്നുംഭേ
വാൻ ബോധിസ്തപരും കാരണ്യത്താൽ ആ
മഹതി വിമർശയായിരിക്കുന്നു.” എന്നു് ഭിക്ഷ
ണി പറയാറണ്ടു്.

ദിലാഃ—മതി, മതി; അതുമില്ലാതെ വാക്കുകൾ എ നിക്ഷ കേരാക്കേണ്ട. നിങ്ങളിടെ അതിനിമ്മല മായ ആ ശ്രൂപസത്യത്തെനോ നിങ്ങൾ വരി ആകാഛു. എനിക്കോ എൻ്റെ മാധ്യാബന്ധ തേളേ തിരിച്ചുതന്നാൽമതി. എന്നാൽ ഞാൻ അഗ്രാകമണിയപത്രത വീവുള്ളിത്തമാക്കിക്കൊ ഇളാം; ഇനിയും ദിനാനൃതി നുറ ഭിക്ഷുകൾ ഒരു ഭക്ഷണം നല്ലാം; ദിവസേന അവരുടെ സർവ്വമനുഖ്യം ആദ്യനം ഉച്ചരിച്ചുകൊ ഇളാം. എൻ്റെ മോഹം സാധിക്കാത്തവക്ഷം സത്യവാനായാലും അല്ലെങ്കിലും ശരി, ദേവ ദത്തനം അനുയായികളും വന്നുകൊള്ളിട്ടും. എ വരെ ഞാൻ സ്പാദതം ചെയ്യും.

(രണ്ടിലേക്കും പോകുന്ന.)

വിജയമായി നൽകിയായ ശ്രീമതി പ്രവേ ശിച്ചു് ലതാച്ചുഹത്തിൽ ആസനം വിരിച്ചു് ശിശ്യ കുളി വിളിക്കുന്ന.

ശ്രീ—സമയമായി, എല്ലാവരും വരു.

(അവരം ഇരുന്നോ പാടവാൻ തുടങ്ങുന്ന).

രാഹം—സാമം.

(ശാന്തിഭക്ത എന്ന മാതൃക)

പജ്യവി

മനുണ്ണ സുക്ഷ്മനാമവിതേരേ!
സാമുദ്ധ്യരമധ്യനാ.

(മന്ത്ര)

കണ്ണപല്ലുവി

എന്തിതജഞ്ചാതകം, യദ്ദുമാത്രം ശത. (മര്മ്മ)

ചരണരം

പോരിക്കേന്നാത്തുമിതു, വേദാമഗനാദമോ?
മാനസജാതമോ? സ്വപ്നമോ? സത്യമോ?
യാതനാധ്യാതമമന്നാന്തരം, മഭി—
മാനൃ വിജയമതോ? ഭിത്തിയോ? അതിശ്രദ്ധ
(മര്മ്മ)

(മാലതി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ശാ:—നീങ്ങളാണോ ശ്രീമതി?

ശ്രീ:—അതെ, എന്നാണ് വേണ്ടതു.

ശാ:—നീങ്ങൾ പാട്ട് പറിപ്പിക്കുമ്പോൾ കേട്ട ഞാൻ
വന്നതാണ്.

ശ്രീ:—ഹതിന്നമുണ്ട് നാം തമിൽ രാജ്യാനിയിൽ
വെച്ചു കണ്ടിട്ടുണ്ടോ?

ശാ:—ഈല്ല. ഞാൻ ഇപ്പോൾ എൻ്റെ ഗ്രാമത്തിൽ
നിന്ന് വന്നേന്തെങ്കിലും. എൻ്റെ പേര് മാലതി
എന്നാണ്.

ശ്രീ:—കുട്ടി! നീ എന്തിനായിട്ടാണ് ഗ്രാമത്തിൽ
നിന്ന് വന്നതു? അവിടെ സമയം പോക്കാൻ
വഴിയോന്നും കണ്ടിതന്നില്ലോ? അവിടെ നീ
പാവനമായ ഒരു ആരാധനാസ്ഥനമായിരുന്നു;
ദേവക്കും നിന്നു നോക്കി ആനുസ്ഥിതിക്കുന്നു.
എന്നാൽ ഇവിടെയാവട്ടു നീ ഭോഗമാല്യ

ഈതിലെ ഒരു പുസ്തകം മാത്രം! ഇവിടെയുള്ള ഉപദേവന്മാർ നിന്നെന്ന നോക്കി ചിരിക്കാണ് ചെയ്യുക. കുപ്പും! നിന്നെൻ്റെ ഇതു ദിവവസന്നം നിപ്പിലുമാകമണ്ണേ! നീ വന്നതു പാട്ടപറിക്കാ സ്ത്രീനെന്നായാണോ? അങ്ഗമാത്രമാണോ നിന്നെൻ്റെ മോഹം?

മാ:—ഞാൻ സത്യം പറയുമ്പേ, എൻ്റെ മോഹം വളരെ മഹത്താണ്. അതു പാത്രം പറയുവാൻ ഞാൻ ലഭജിക്കുന്നു.

ശ്രീ:—ഓ—ഹോ! എന്തിക്കു മനസ്സിലായി. ഒരു കാലത്തുന്തെ രാജാനിയാകവാനുള്ള ഭക്തിയും! മുർദ്ദുജീവന്തിൽ നീ ദേവന്മായ ഭക്ഷണം ദേഹം ചെയ്തിട്ടാണെങ്കിൽ നിന്നും ആ ആരു വം ശ്രാവിക്കു. കാട്ടിൽ പാനാകളിക്കുന്ന പക്ഷിക്കുത്തു് സപ്രീം പണ്ഡിതരാ കണ്ടു മേഖന്ന തു് അതിന്റെ ചിക്കിത്സ കലി ബാധിച്ചി കാണും! കട്ടി! ആ വന്നതിലെക്കുതന്ന തിരി കാണും. കട്ടി! ആ വന്നതിലെക്കുതന്ന തിരി കാണും. കട്ടി! ആ വന്നതിലെക്കുതന്ന തിരി കാണും. മസിക്കേണ്ട.

മാ:—സഹോദരി! നീങ്ങൾ പറയുന്നതു് എന്തിക്കു മനസ്സിലാക്കണില്ലേം.

ശ്രീ:—പാട്ടനു.

രാഹം—ഹിന്ദുസ്ഥാനി തോടി.

(നഭകലശവാ എന്ന മാതൃക)

പാല്പുവി

മംഗളശ്രീപ്രേ, നിഗളമേര ക്ഷക്ഷണാത്മര നീ വരിപ്പു്

ഞാപാല്പുവി

ഭാഗ്യക്കീനേ ! ഭ്രഷയായു് നീ

ആഗ്രഹിപ്പിപ്പതു ബന്ധനം.

മുത്യു നിന്നെ സുഖ്യിത്തതാൽ

ഹന്ത ! വശഗതയാക്കയാം. (മംഗ)

വഞ്ചിതഭാഗ്യേ ! നിന്റെപാപവ്രാണങ്ങളെ—
യഥാതീഴക്കയാം—( )

മാ:—നിങ്ങൾ എന്നെന്ന തൈറിലുതിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നു
നോ അന്തിമ്പതം ണാൻ തെളിവായി പറയാം.
ഒരിക്കൽ ഈ ഇദ്യാന്തത്തിലെ അഭ്യാക്കവുകൾ
ചുവട്ടിൽ ബുദ്ധാന്തവാൻ വന്നിൽക്കൊണ്ട്
ണാൻ കേട്ട. അവിടെയ്ക്കു നിന്നുടർന്ന മഹാരാജാം
വു് ഒരു മണ്ഡപം നിക്കിച്ചുതു്?

ത്രും:—അശതെ. അതു സത്യംതന്നെ.

മാ:—ദിനംപ്രതി സന്ധ്യാകാലത്തു് രാജക്കമാരി
മാർ അവിടെ ആരാധന ചെയ്യുന്നവെന്നം
ണാൻ കേട്ടിട്ടണ്ടോ. അതിനുള്ള അഫ്ഫത എന്നി
ക്കില്ല. എന്നാൽ ആ മണ്ഡപം അടിച്ചുത്തലി
ചു തുഡിയാക്കേണ്ണക്കില്ലോ എന്നിക്കെ വാടി
ല്ലോ? ഈ ആഗ്രഹമാണോ നിങ്ങളുടെ ഗായക
സംഘത്തിൽ ചേരുന്നതിനോ എന്നു ഇന്ത്യാട്ടേ
ക്കാക്കണ്ണിച്ചുതു്.

അറി—സഹാദരി! നീ വന്നതു നന്നായി. രാജക്കന്മാർക്ക് മാത്രം പുജാദിപങ്ങളിൽനിന്നു പുരപ്പെട്ടുന്നതു് അധികവും യുമ്മാൻം, പ്രകാശമല്ല. അതിനാൽ നിന്റെ വാവനമായ സ്ത്രീം അവയ്ക്ക് അത്യാവശ്യമായിരിക്കും. എന്നാൽ ഈ വിചാരം എങ്ങിനെയാണ് നിന്മക്കണ്ണായതു്?

മാ:—സഹാദരി! ഞാൻ അതു് എങ്ങിണെ വിവരിക്കം! അന്തരീക്ഷത്തിൽ ഒരു മന്ത്രം അണിജ്പാലപോലെ വ്യാപിച്ചിരിക്കും. അതു് ഒരു ദിവസം എന്റെ സഹാദരന്റെ കണ്ണങ്ങളിലും പതിച്ചു. അവൻ വീടുവിട്ടു പുതിയിൽക്കും. ഞാൻ അവൻറെ കൈപിടിച്ചു് “എന്റെ സഹാദര, എവിടേക്കാണ് പോകുന്നതു്?” എന്ന ചോദിച്ചപ്പോൾ “സത്യത്തെതേട്ടു വാൻ” എന്നായിരുന്നു അവന്റെ മഹബ്ദി.

അറി:—സമുദ്രം ഇന്നു് എല്ലാ വാഹിനികളിലേയും അലക്കളുള്ള ഇളക്കി തന്നിലേക്കു് ആകംഖിക്കും. പുണ്ണചന്ദ്രൻ ആകാശത്തിൽ ഉണിച്ചയൻ്റെ ക്ഷേമം.

(മാലതിയുടെ കൈപിടിച്ചുകൊണ്ടു്)

ഹാ, ഹാ ഇതെന്നാണ്, നിന്റെ വിരലിൽ ഒരു മോതിരം കാണുന്നവല്ലോ! ദിവ്യമായ പാരിജാതമുകളുതെ നീ ഒരു പിടി മണിന്നു വിരുദ്ധ കഴിഞ്ഞുവോ സഹാദരി!

മാ:— ഞാൻ ആ കമരും പറയാം. എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കു കാഞ്ഞും മനസ്സിലാക്കം.

അറി:— നിരവധി ഭാഗം ദിവ്യം എനിക്ക് കാഞ്ഞു രഹണശക്തി കല്ലീട്ടിൽ, പറയു.

മാ:— അദ്ദേഹം വളരെ ധനികനായിരുന്നു. നൈദു ഒളാ പാവപ്പെട്ടുവർ. സാധാരണയായി ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ അകലെന്നിന് മെഴുനമായി നോക്കുമാറുമെ ചെള്ളിരുന്നുള്ളൂ. ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം വീട്ടിൽ വന്ന് എന്നോട്ടുള്ള പ്രേമ ത്രസ്തവി പ്രസ്താവിച്ചു. “മാലതി ഭാഗ്യവതിയായിരിക്കുന്നു” എന്ന് അച്ചും പറഞ്ഞു. ഒരു ക്ഷയാദ്ധല്ലാം പുത്തിയായി; എന്നാൽ അപ്പോൾ അതാ അദ്ദേഹം നൈദുള്ളടക്ക പടിക്കലേക്കുടനുവരുന്നു. ഒരു വരണ്ണരു വേഷത്തിലായിരുന്നില്ല; കാശായവന്നുവും കമണ്ണയല്ലവും യാഥും ഒരു ഭിക്ഷുവിന്റെ വേഷത്തിൽ. “നാാം ഇനി കാണുന്നതും ഇവിടെവെച്ചായിരിക്കുന്നതും — ഒക്കെന്നിവമത്തിൽ” എന്ന് അദ്ദേഹം എന്നോട് മന്ത്രിച്ചു. സോഡരി! എനിക്കു കണ്ണിടക്കവാൻ കഴിയുന്നില്ല. ക്ഷമിക്കുണ്ടോ! എനിക്കു ദെയ്യും കരയും.

അറി:— സഹോദരി! ദേപ്പുടേണ്ട. കണ്ണനിൽ ഒഴികെക്കാള്ളുട്ടു. അതും ഒക്കെന്നിവമത്തിലുള്ള യൂളിയെ അടക്കും.

മാ!—കേരംകുളം! തോൻ അദ്ദേഹത്തെ നമസ്കരിച്ചു്
ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു: “എൻ്റെ ബന്ധം ഭേദം
തീതമായിട്ടില്ല. അവിട്ടു” എനിക്കു തരം
മെന്നു പറഞ്ഞു മോതിരം തന്ന പോയാലും! ”
അപ്പോൾ അദ്ദേഹം നല്ലിയ മോതിരമാണിതു്.
എന്നു് ഈ മോതിരം ബുദ്ധദേവനെ ആരാധി
ക്കണ്ണോരു എൻ്റെ വിരലിൽനിന്നു് വേദിയിൽ
വീഴുന്നവോ അനു തന്ത്രം മുക്തിപ്രാപ്തി
ത്തിൽ കണ്ടുകൊടും.

ശ്രീ:—എത്രയെത്ര സ്രൂക്കി ഗാർഡ്സ്യൂപ്പാം സ്വീ
കരിച്ചു! എന്നാൽ അവക്കുടെ ഗ്രഹങ്ങളെല്ലാം
ഇപ്പോൾ എവിടെ? പീതവസ്തും ധരിച്ചു്
എത്ര സ്രൂജനങ്ങൾ പെരുവഴിയിൽ ഇരഞ്ഞി;
അവരിൽ ധർമ്മപ്രാപ്താർ ആകഷിക്കപ്പെട്ട്
വർ എത്ര! പാന്തമാരാർ ആകഷിക്കപ്പെട്ട്
വർ എത്ര! ആക്കരിയാം! എത്ര തവണ തോ
ൻ മനസ്സിന്തു് അഞ്ജലിബുദ്ധയായി പ്രാ
ത്മിച്ചിട്ടുണ്ടോ: “ഹോ! മഹാവുത്തമാ, അഞ്ചു
നു് ഉഭാസിനനായിരിക്കേണ്ടെ, ഭവാൻ എത്ര
യെത്ര സ്രൂകളിൽ അഗ്രുപ്പവാഹം ഇളക്കി
വിട്ടു. അഞ്ചുനാതനെന്ന അവക്കു ധർമ്മയിരതയും
നല്ലിണമേ. അഞ്ചുനാതനെന്ന അവക്കു ശാന്തി
നല്ലിണമേ” എന്നു്.

(ചുരുത്തെങ്കിൽ നോക്കിക്കൊണ്ടു)

ഒ!—അതാ രാജകുന്നകമാർ വത്സ!

(വാസവ്, നൈ, രത്നാവലി, അജിത്, മല്ലിക്, ഭദ്ര എന്നിവർ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

വാ:—ഓ, ഹോ! ഇതാരാണ്? ഈ പെൺ എത്രാണ്? നോക്കേടു—നോക്കേടു! തലമട്ടി നെരക്കിൽ കെട്ടിവെച്ചും മറാരപ്പും ചുട്ടിട്ടില്ലോ! നന്ദേ! വന്ന നോക്കു, മട്ടിക്കേട്ടിനു ചുറരും മല്ലികമാലയണിഞ്ഞതു നോക്കു! കഴുതിൽ എന്താണ ധരിച്ചിരിക്കുന്തു്? കന്നിമാലയോ? ശ്രീമതി, ഇവം എവിടെനിന്നാണ്?

ശ്രീ:—ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു്. അവളുടെ പേര് മാലതി എന്നാണ്.

രത്നാ:—നിങ്ങൾക്കു് ഈ നബ്ലൂസ് സന്ദാദ്യം തന്നെ! തന്നെള്ള ഉല്ലാസിക്കാൻ കിട്ടാത്തതിനു പകരം ഇപ്പോൾ വേണാ ഒരു ശിഷ്യ കയ്യിലും യല്ലോ. വാവപ്പേട്ട ഗ്രാമപ്പുറമ്പിടാദ്ദേശം അടക്കിൽ നിങ്ങളുടെ മക്കിച്ചുരക്കു് എഴുപ്പ് തന്റെ ചിലവാക്കം.

ശ്രീ:—രാജകമാരീ! ഗ്രാമത്തിലെ പെൺകിടാദ്ദേശക്കു് അതിന്റെ ആവശ്യമില്ല. മാണിക്യമാക്കേ മണ്ണാവട്ടു അവരുടെ ദിവ്യചൈതന്യം തന്ത്ര മലിനപ്പെട്ടതുനില്ല. അതിനാൽ അവക്ക് സപർത്തിയേക്കു് ആരും വഴി കാട്ടേണ്ടതില്ല.

ര:—സപർത്തിയിൽ എത്തിയില്ലെങ്കിലും തരക്കേട്ടില്ല. നിങ്ങളുടെ ഉപദേശംകൊണ്ടു് എന്നിക്കു് അവി

ടെ എറ്റവേദിയും അനുഭവാഹനമായ മുഖ്യിക്ക് നിന്റെ തൃപക്കാണ്ട് മോക്ഷം സ്വന്വാദിപ്പാൻ എനിക്ക് ഇഷ്ടയില്ല. അതിനേക്കാൽ ധർമ്മരാജാവിന്റെ മഹിഷത്തെ മാനിപ്പാനാണ് ഞാൻ ഒരുക്കം.

നാഃ—ഒത്തോ! നിന്നുക്കുള്ളിനാണ് മുഖ്യിക്കവാഹനം! മഹാലക്ഷ്മിയുടെ വാഹനംതന്നെ തയ്യാറാണ് എല്ലാ! അജിതേ! നോക്കു, എന്തിനാണ് ദത്ത ഇന്നുനിനെ ശ്രീമതിയെ സദാ പരിഹസിക്കുന്നതു! ശ്രീമതി ഉപദേശം കൊടുക്കാൻ ഇരുപ്പീ പൂര്ണപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ?

വാഃ—ഈല്ല? അവളുടെ മെശനഭാവംതന്നെ വലിയൊരു പ്രസംഗമല്ലോ? അവളുടെ ശ്രീഡിവാസം നോക്കു, അതു് ഉപദേശമല്ലോ?

രാഃ—ജാ! ദിവ്യമായ ഉപദേശം! കർണ്ണതയെ മധുര വാക്കുകൾക്കാണ്ടു ജയിക്കുക, വാദങ്ങളെ ചുണ്ടിക്കൊണ്ടു പുന്നാണ് അതിന്റെ അത്മം.

വാഃ—എന്താ ശ്രീമതി! നിംബക്ക് കരാച്ചു ശ്രൂഢികാട്ടുതെ? ഇതുവയ്യിക്കം മാധ്യമം എന്തെനെയാണ് കണ്ടു സഹിക്കുന്നതു്? അഭ്യുക്തലെ ഇംഗ്ലീഷിപ്പിക്കുന്നതിനേക്കാൽ നല്ലതു് അവരെ ക്രോധിക്കുംകുന്നതാണ്.

ശ്രീ:—എൻറെ ഉള്ളിൽ അനുഭാവക്കു മാധ്യമം ഉണ്ടായിട്ടു് അതിനു വിവരിതമായി ചുരുക്കേ നടപ്പിൽ

താണ്ടകിൽ വേണ്ടില്ലായിരുന്നു. കളിക്കരെ പ്രത്യുഷമായി കാണിക്കുന്നതു് ചന്ദ്രൻറോ അഴകിനു മേരു തൃട്ടകയാണ്. പക്ഷേ അമാവാസ്യ കാമേഖലംകൊണ്ടുള്ള ഒരു മുട്ടപടംകൂടി യരിച്ചാലോ?

അ:—നോക്കു! അതു ഉംമപ്പേണ്ടിനു് അന്നദോതിരിക്കുന്നതു് നോക്കു! അവരാ അതുലോചിക്കുന്നതു് എന്താണുന്ന മനസ്സില്ലായോ? രാജയാനിയിലെ പെൺകുട്ടാങ്ങളുടെ നാവിനേൽ തേനുള്ള വിഷമാണുള്ളതു് എന്നാണുവരാ വിചാരിക്കുന്നതു്.

(മാലതിയോട്)

നോക്കു! നിന്റെ പേര് എന്താണുന്നാൻ ചാരഞ്ഞതു്? തോൻ മരന്ന. എന്താണ് അതുലോചിക്കുന്നതു്? കേരാക്കണ്ടു.

മാ:—നിങ്ങളുടെ കൊള്ളിവാക്കകൾ കേട്ടു് തോൻ വ്യസനിക്കയാണ്. (ഗ്രീമതിയെ ചൂണ്ടിക്കുണ്ടിച്ചുകൊണ്ടോ) എന്നിക്കു് ഈ സഹോദരിയോട് പ്രിയം തോന്നുന്നു.

അ:—പ്രിയമുള്ളവരെയാണ് തന്നെപ്പോൾ കളിയായി വേദനിപ്പിക്കുക. അതാണ് രാജയാനിയിലെ അലങ്കാരശാസ്ത്രനിയമം. തുനിയെങ്കിലും മനസ്സില്ലാക്കിക്കൊള്ളുക.

(ഗ്രീമതി മുഴുസ്പരശത്തിൽ ചാട്ടവാൻ തുടങ്ങുന്നു)

ഒ:—മാലതീ! നീ എന്തോ പറയുവാൻ ഭാവിച്ചു
വല്ലോ. അതു പറയു. ഞങ്ങളെപ്പറ്റി നീ എ
ന്താണ് വിചാരിക്കുന്നതു് എന്നറിവാൻ എന്നി
ങ്ങ കൈഞ്ഞുകൂടണ്ടോ.

മാ:—ഹൈ! നിങ്ങൾക്കു നിങ്ങളുടെ ശബ്ദം മാത്രം
കേരംപ്പാനാണു കൈഞ്ഞുകും എന്നതെന്നു. പി
നു എങ്ങിനെയാണു സംഗീതം കേരംക്കാൻ
സമയം കിട്ടപ്പാ!

(എല്ലാവകം പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്ന)

വാ—“ഹൈ! കിട്ടപ്പാ” എന്താണുതു്! “ഹൈ കി
ട്ടപ്പാ.” രാജധാനിയിലെ വ്യാകരണശിരോമ
ണിയെ വിളിക്കു. ഈതാ ഒരു പുതിയ വ്യാകര
ണപ്രയോഗം!

ര:—“ഹൈ! കിട്ടപ്പാ” വാസ്വീ! രാജക്കലമകട
മണിമാലികേ!

വാ:—“ഹൈ! കിട്ടപ്പാ” രഥാവലീ!
ഇവന്മോഹനലൂവണ്ണുകൈഞ്ഞിലീ! ഈതാ ഭാഷ
ങ്ങു് ഒരു പുതിയ നിയി!

മാ:—(ആമതിയെ നോക്കി) സഹോദരീ, ഈവരെ
ലും എന്നോട് മുഖിഞ്ഞുവോ?

ന:—മാലതീ! ഭയപ്പെടേണ്ട. പാരിജാതോദ്യാന
തിൽ പാഷാണവഷം ചെയ്യുന്നതു വിരോധം
കൊണ്ടാണുനു വിചാരിക്കാവേണ്ടോ.

അ:—നോക്കു—നോക്കു—ആമതി പാടാൻ തുടങ്ങി

പ്രോയി. നമ്മുടെ വാക്കുകൾ അവളുടെ ചെ
വിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നില്ല. ശ്രീമതി! സപ്ലം
ഉയൻ്തിപ്പാടങ്ങോ; തെങ്ങളിൽ ചേരാമല്ലോ.

ശ്രീ:—(പാടുന്നു)

മുഖം രി.

(ആരംഭം നീ പേരുമന്നാറാറിയവനുമേ എന്ന മട്ട്)

അല്ലെങ്കിലും കേട്ടിടന്ന ശബ്ദമെന്തെ വാക്കുകിൽ?
അപ്പണാൽ താനിനേന്നനിക്കോ സുക്ഷ്മമാമീമന്ത്രണം
നിന്തുകയില്ലോ സപ്ലം തിലോ ജാഗ്രതയിക്കൽ

തന്നെയോ

ശ്രോതുവുടെ പതിക്കണ്ണ മനസ്സമീരവും ?

ക്രത്യങ്ങളെ ചെയ്യുന്നോധം എന്തും പോകംനേരവും
ചിത്രതാരിലെത്തില്ലെന്ന ശ്രാവ്യമാമിതെന്തുവാൻ?
സപാന്തംപാരം പരിതാന്തം വേദനയാൽ മുസ്തി
എന്തിനു ഹാ വിജയത്തിന് സുചനയേ ത്രാസമോ?

“പോരിക നീ പോരികെ”നോന്നാരവും വന്നാരി
പോരു

തോരാതെന്നീര കാതിണയിൽ വഷ്പിപ്പുതിനേന്തു
വാൻ?

എ) തൃനിന്നുവൊഞ്ചീടന്നിതിന്നിന്നിന്തമോക്കുകിൽ
ത്രംഗമായ വാനിൽനിന്നോ എത്തിൽനിന്നോ

തന്നെയോ?

(അല്ല്)

വാ:—ഹാലുതീ, നിന്നീര കണ്ണിൽ വെള്ളം നിറയു
ന്നതു് എന്താണോ? ഈ ശാന്തത്തിൽ അനുമാത്രം

എന്താണെള്ളതു്?

മാ:—എൻറു സഹോദരിയും ആ വിളി കേട്ടിട്ടണ്ടു്.

വാ:—എത്ര വിളി?

മാ:—എത്ര വിളി കേട്ടിട്ടാണോ എൻറു അനഞ്ജൻ
പോയതു്; എത്രവിളി കേട്ടിട്ടാണോ എൻറു

വാ:—ആർ? നിന്റു ആർ?

ഗുരീ:—മാലതീ! പ്രിയസഹോദരീ! മിണ്ണാതിരിക്കു.

ഈനി ഒന്നം പറഞ്ഞുവോക്കുതു്. നിന്റു ക
ണ്ണിൽ തൃട്ടുക. കണ്ണിൽ ഒഴുക്കേണ്ടന സ്ഥല
മല്ല ഇതു്.

വാ:—ഗുരീമതീ! നീ എന്താണോ അവക്കെ സംസാരി
ക്കാൻ അനവദിക്കാത്തതു്? തെങ്ങംക്കു ചിരി
ക്കാനേ കഴിയു എന്നാണോ നീ വിചാരിക്കു
ന്നതു്?

ഭ:—ചിരിച്ചക്കാണ്ട പ്രാവിപ്പാൻ സാധിക്കാത്ത
രു സ്ഥാനമുണ്ടെന്നു തെങ്ങംക്കും നിശ്ചയ
മിണ്ണേ!

മാ:—രാജകമാരീ, ഇന്നും അന്തരീക്ഷമെന്നും മുഴങ്ങു
ന്ന രു ശബ്ദം ഭവതി കേരംകുന്നില്ലയോ?

ന:—മാലതീ! അതു സാദ്യമാണോ? പ്രഭാതത്തി
ലെ പ്രകാശം പത്രത്തെ വികസിപ്പിക്കും; എ
ന്നാൽ അതു് രാജധാനിയുടെ ഭിത്തിക്കുളെ പിള
ക്കുമോ?

(ലോകേഷപരിമഹാബാണി പ്രവേശിക്കുന്ന.)

എല്ലാവതം അടിവാദ്യം ചെഞ്ഞുണ്ട്.)

ലോഃ—ഈനി ഒരു സഹിച്ചിരിക്കാൻ വയ്ക്കും! വിമി കളിൽ മുഴുങ്ങുന്ന ആരവം കേരംക്കുന്നില്ലോ?

“ഈം നമോ ബുദ്ധായ മുരബെ
നമഃ സംഖ്യായ മഹോത്തമായ”

ഈ മന്ത്രം ഇപ്പോഴം എൻ്റെ ഷ്ടദ്യത്തെ കൊണ്ട്
പിപ്പിക്കുന്നവല്ലോ! (ചെവി പൊതുനം) ഈന്ന്,
ഈ നിമിഷത്തിൽ, ഇതു നിൽക്കും.

മാഃ—മഹാരാണി, സമാശപസിച്ചാലും.

ലോഃ—ഞാൻ എന്തിനെ സമാശപസിക്കും! എൻ്റെ ഷ്ടദ്യവേദന എന്തിനെ അടക്കും! ഏ തു മന്ത്രംകൊണ്ടോ എന്തിക്കു സമാധാനമുണ്ടാവുക?

“നമഃ പരമശാന്തായ
മഹാകാരണികായ”

ഈ മന്ത്രംകൊണ്ട് ഈനി ഫലമീല്ല.

“നമോ വജ്രങ്കുഡാകിണ്ണേ
നമഃ ശ്രീവജ്രമഹാകാലായ”

ഈതാൻം ഈനി എൻ്റെ മന്ത്രം. വഡ്യ’ഗം, അണി, രക്തം ഇവകൊണ്ടാണ് ഈനി ശാന്തിയുണ്ടുക്കുത്തു. അല്ലാത്തവക്ഷം മാതാവിൻ്റെ മടിയിൽനിന്നു പുതുനെ തട്ടിക്കൊണ്ടുവോക്കും! പ്രതാപവുണ്ടായ രാജാവുവോലും ലതയിൽ

നിന്നു ജീവിപ്പാതും എന്നപോലെ സിംഹാസന തതിൽനിന്നു കൊഴിഞ്ഞുവീഴ്തും! (രാജക്കന്ധക മാരോട്ട്) മക്കളേ! നിങ്ങൾ ഇവിടെ എന്താണോ ചെയ്യുന്നതു?

രത്നാ:—(ചിരിച്ചുംകൊണ്ട്) ഉത്തോറതിക്കായി കാര്ത്തിക്കാലി കാര്ത്തിക്കാലി നില്ലുകയാണോ! നെങ്ങൾ മലിനമനസ്സുകളെ പരിപാവനമാക്കി നെങ്ങളുടെ ആചാര്യയായ ശ്രീമതിയെ മന്ദമന്ദം അനന്തരമിപ്പാൻ ഉത്സാഹിച്ചുവരികയാണോ.

വാ:—രത്നോ! നിന്റെ അവഹോളനം മതിയാക്കി.

ലോ:—ഈ നത്തകിയോ നിങ്ങളുടെ ആചാര്യ! അവസാനം അതായിരിക്കും നിങ്ങളുടെ തതി എന്നോ എന്നിക്കു തോന്നുന്നോണ്ട്. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു മതത്തിന്റെ കാലംതന്നെയാണിതു്. പതി തകൾ പരിത്രാണന്നതിനാളുള്ള ഉപദേശവും കൊണ്ടിരിക്കും. കണ്ണില്ലേ ഒരു ദിവസംകൊണ്ട് ശ്രീമതിയോഗിനിമണിയായിപ്പരിലസിച്ചതു്! ബുദ്ധദേവൻ ഈ ഉദ്യാനത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയി തന്നപ്പോറാ സർവ്വതാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദിവ്യ ദർന്നത്തിനായി വന്ന തിരക്കിള്ളടിയിൽനാം. അനു മനസ്സുലഭിഞ്ഞു നോൻ ഈ പെണ്ണിനോട് വരവാൻ പറഞ്ഞു. എന്നാൽ ഈ പാപിഷ്ട വന്നില്ല. ഇന്നാക്കുട്ട ഭിക്ഷ ഉപാലി ഭിക്ഷക്കായി രാജധാനിയിൽ വന്നാൽ രാജക്കന്ധ

കമാരയെല്ലാം വെടിഞ്ഞു ഈ നത്തകിയുടെ
കയ്തിൽനിന്നാണെന്തു ഭിക്ഷ സ്പീകരിക്കുന്നതു്!
മുഖക്കേളേ! രാജവംശത്തിൽ ജനിച്ച നിങ്ങൾ
ഈ മതത്തെ സ്പീകരിപ്പാൻ തയ്യാറായിരിക്ക
നാവല്ലോ! അതു് ഉന്നതസ്ഥാനങ്ങളെ അധിക
പതിപ്പിക്കണം; രാജപ്രഭാവത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു്
ഭിക്ഷപ്രഭാവത്തെ പ്രതിഷ്ഠിക്കണം. ആത്മഘാത
കിക്കേളേ! അതാണ് നിങ്ങളുടെ സത്യമതം.
(ആമതിയോട്) നത്തകി! നിംകു് ഉപാലി
ഉപദേശിച്ച ആ ദിവ്യമന്ത്രം ചൊല്ലുക. നി
ന്റെ ദൈര്ഘ്യത്തിന്റെ മിട്ടക്ക കാണാമല്ലോ.
നിന്റെ പാപകല്പങ്ങമായ നാവു് സ്ത്രിക്കുക
യില്ലെന്നു നോക്കാമല്ലോ!

ശ്രീ:—(മന്ത്രം ചൊല്ലുന്ന.)

“ഓം നമോ ബുദ്ധായ ഗ്രഹവും, നമോ ധർമ്മായ
താരിണി നമഃ സംഹായ മഹോത്തമായ നമഃ”

ലോ:—“ഓം നമോ ബുദ്ധായ ഗ്രഹവും.....”
അഹോ! മതി മതി!

**ശ്രീ:—“മദ്ദിതായ അനാമായ അനകന്പായ ഹോ
വിദോ”**

ലോ:—(മാറ്റത്തടിച്ചുകൊണ്ട്)

ഓ—അനാമാ—അനാമാ!

ആമതി! ചൊല്ലു, ഒന്നായ്ക്കി ചൊല്ലു.
“മഹാകാരണികോ നാമോ.”

മതി, മതിയാക്കി.

“നമോ വജ്രക്കുഡിയഡികിണ്ണേ”

(ഒരു സഹചാരിണി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

സഹഃ—മഹാരാജി, ഒന്നണ്ണത്തിച്ചുകൊള്ളുന്തു. (ഒരു ഭാഗത്തെക്ക് വിളിച്ചു്) ചിത്രരാജക്കമാരൻ മാതാവിനെ കാണാൻ വന്നിട്ടുണ്ട്.

ലോ:—ഹാ! ഇംഗ്ലീഷ് പാവനമായ മതം മിത്യുധാണ നോ ആർ പറയും! ആ പുണ്യമന്ത്രം ഉച്ചരിച്ചു ക്ഷണംത്തിൽ സർവ്വ അമംഗളങ്ങളും അവസാനിച്ചതു കണ്ണിലെല്ല! അപ്പേയോ വിശ്വാസഹി നന്നേ! എന്നീറ പാതവഗ്രൂക്കണ്ട് ദരിക്കൽ നിങ്ങൾ എന്നെ പരിഹസിച്ചവല്ലോ. “മഹാ കാരണിക്കൊന്നാമോ” നോക്കു അദ്ദേഹത്തിന്നീര ക്രാന്തിയുടെ അപാരമായ ശക്തി. ആ ക്രാന്തിപ്രവാഹത്തിൽ ശിലകംഡപോലും ദ്രവ പ്രായമാകും. തോൻ പറയുന്നതു കേൾക്കി: എ നന്നീ പുത്രനെ തോൻ വീണ്ടെടുക്കും; എന്നീറ സിംഹാസനത്തെ തോൻ വീണ്ടെടുക്കും; ബുദ്ധ ദേവനെ അപഹസിച്ചവത്തെ ദപ്പും നിലം പതിക്കുന്നതു് എനിക്കു കാണമാറാകും.

“ബുദ്ധം ശരണം ഗച്ഛാമി

ധർമ്മം ശരണം ഗച്ഛാമി

സംരവം ശരണം ഗച്ഛാമി”

(ചോല്ലിക്കൊണ്ട് സഹചാരിണിയോന്നിച്ച്
പോകുന്നു.)

എദയത്തിലൂള്ള കണ്ണക്ക്കുള്ളടട മുഹ മറിഞ്ഞ
പോകട്ടേ.

ആരീ:—“കാം നമോ ബുദ്ധായ് ഗ്രരവെ നമോ. ധന്മാ
യ താരിണെ നമഃ സംഖ്യായ മഹോത്തമായ
നമഃ”

നാഃ—ഞങ്ങൾല്ലോം ബുദ്ധദേവനെ അഭ്യോധ്യ ചെന്നി
ക്കാണ് ദർശിച്ചതു്. എന്നാൽ ശ്രീമതിക്കാക്കട്ടേ
അഭ്യോധം ഇന്ദ്രാധ്യത്തെന വന്ന് അവളുടെ എഡ
യവേദിയിൽ പ്രത്യുഷനായി.

രാഃ—നാർക്കീ! നിന്നിൽ വിനയത്തിൻ്റെ കണ്ണിക
പോലും ഇല്ലോ? നീ എന്താണ് നിസ പാശത്തെ
തിനെ നിശ്ചയിക്കാത്തതോ?

ആരീ:—ഞാൻ എന്തിനാണ് നിശ്ചയിക്കുന്നതു്? രാജ
ക്ഷമാരീ! അഭ്യോധത്തിനു തന്റെ പാദപദ്മ
ഞ്ചംകൊണ്ട് എന്നീറ ഏദയത്തെ സ്ഥാപിക്കാൻ
കയണ്ണയുണ്ടാക്കുവെങ്കിൽ ആ മഹിമ എന്നീറ
തോ അഭ്യോധത്തിന്നീറതോ?

വാഃ—മതി, ഇംഗ് നിരത്മകപ്രലപന്നഞ്ചംമതി. ശ്രീ
മതി! ഒരു പാട്ടുപാട്ടു.

ശ്രീമതി (പാട്ടു.)

രാഗം—ഈശവനി.

(തെലിക്കക്കു എന്ന മാതൃക)
പണ്ഡിവി.

മമസദനേ ജീവനത്തിനോ ആഗതൻ ഭവാൻ?

(മമ)

ഞാനപജ്വലി.

യദി, വാളിയതള്ളാനെന്താശ്രീതേരു ! മടിയോ
ശ്രീകര ! (മമ)

ചരണങ്ങൾ.

1. തകനിരയിൽ ഒളിസുമതതി വെളിയിലാക്ക
മാവിളിയാൽ
ഒളിജീവ, നവിലബ്യസ്യ ധൂളിപടലിമോചി
തനാം.
2. തകനിരയിൽ ഒളിസുമതതി വെളിവിലാക്ക
മാവിളിയാൽ
കരകലിതലീപകകലശ പുലരി നിബിഡ
തമസി യുദിത (മമ)
(അണിയരയിൽനിന്ന്)

“കാം നമോരത്താറ്റയായ, ഭോധിസത്പായ,
മഹാസത്പായ, മഹാകാരണികായ.”

(ഭിക്ഷകി ഉത്തേപലപണ്ടി പ്രവേശിക്കുന്ന.)
രാജകന്ദകമാർ :—(കൈ ത്രിപ്പിക്കൊണ്ട്) വേതിക്ക
നമസ്കാരം.

ഭി :—“ഭവതു സർവ്വമംഗളം.” ശ്രീമതി !

ശ്രീ :— അവിട്ടതെ ആരജണ എന്താണ ?

ഭി :—ഗ്രാഹത്മാക്കൃതനിയുടെ ജന്മാസവദിനമായ
പെണ്ണമിയാണല്ലോ ഈന്ന്. അശോകവന
ത്തിലെ പൂജാമണ്ഡലത്തിൽ ഈന്ന് ആരാധി
ക്കേണ്ടത്രും ശ്രീമതിയാണ്.

ഗീ:—ഈ കേരംക്കന്നതു വാസ്തവമാണോ ! അതോ എൻ്റെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വത്തോ എന്നെന്ന വശ്വരിക്ക കയ്യാ ? ഏതു ശ്രീമതിയെക്കറിച്ചാണ് അവി ടന്റെ പരയുന്നതു?

ഭി:—ഈതാ ഈ ശ്രീമതിയെക്കറിച്ച തന്നെ.

ര:—ഈ നർക്കിയെയോ ?

ഭി:—അതെ, ഈ നർക്കിയെക്കറിച്ചതാനെ.

ര:—ഈ അഞ്ചൽയ്യു പുഖ്യസംഘത്തിന്റെ അനുമതി യുണ്ടോ ?

ഭി:—ഉണ്ടോ, അവരുടെ അഞ്ചലതന്നെന്നയാണിതു.

ര:—അവർ അഞ്ചലക്കയോണോ, കേരംക്കട്ട.

ഭി:നന്ന ഉപാലി.

ര:—അവർ ഒരു ക്ഷുരകന്നല്ല ?

ഭി:—സുന്ദരന്നേരയും അഞ്ചല അതുതന്നെന്നയാണോ.

ര:—അതുടെ ? അ ഇടയന്നേരയോ ?

ഭി:—സുന്ദരിയുടെയും അഞ്ചല അതുതനെ.

ര:—അവൻ ഒരു ചണ്ണാളന്നല്ല ?

ഭി:—രാജകമാരി ! അവർ എല്ലാം ഒരേ ജാതി തന്നെ. അവരുടെ മാഹാത്മ്യത്തിനു കാരണം വേതിക്ക നിശ്ചയമില്ലെന്നോ ?

ര:—ഈല്ലിലു, എനിക്ക നിശ്ചയമില്ല. ഒരവേള ഈ നർക്കിക്ക നിശ്ചയമുണ്ടാകും. അവളുടെ ജാതിയും അവരുടെ ജാതിയും ഒന്നായിരിക്കണം. അല്ലാത്തപക്ഷം ഈ മെത്രിക്ക് “അവകാശമി സ്ഥലോ.

ഭി:—അതു ശ്രദ്ധാണ്—നമ്മുടെ രാജപിതാവായ ബിംബിസാരമഹാരാജാവു് വിജനവാസം വെടിത്തു് ഈ നമ്മുടെ ആരാധനയിൽ പങ്കെക്കാളില്ലവാൻ വരുന്നുണ്ട്. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ സ്ഥാനത്തും ചെയ്യാൻ പോകയാണ്.

(ഭിക്ഷുണി പ്രോക്ഷനം)

അ:—ഗുംഖതി ! നി എവിടെയ്യുണ്ട് പ്രോക്ഷനതു് ?
ഗുഃ—ഞാൻ അശ്വാകവന്തതിലെ വേദി ഗുച്ഛിയാകവാൻ പ്രോക്ഷയാണ്.

മാ:—സഹാദരി ! ഞാൻ വന്നുകൊള്ളുന്നു. ഞാൻ നിങ്ങളെ സഹായിക്കാമല്ലോ.

നഃ—ഞാനം പ്രോത്താം.

അ:—എനിക്കും വന്നാൽക്കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്.

വാ:—കാണാനായിട്ട് ഞാനം വന്നാലോ ?

ര:—വിചിത്രം ! വിചിത്രം ! ഗുംഖതി പുജകാരി ! നിങ്ങൾ അവളുടെ പരിചാരികമാർ ! അവരുടെ ചാമരം വീശിക്കാംവിന്.

വാ:—നി ഇവിടെ ഇത്തന്ന് ശാപാണി ജപലിപ്പിക്കകയും ചെയ്യുകൊള്ളുക. എന്നാൽ അതുകൊണ്ട് അശ്വാകവനം ദഹിക്കകയില്ല; ഗുംഖതിയുടെ ശാന്തതയ്ക്ക് ഭംഗം നേരിട്ടകയുമില്ല.

(രത്നാവലിയും മല്ലികയും ഒഴികെ എല്ലാവരും പ്രോക്ഷനം.)

ര:—പ്രക്തിക്കല്ലോം വിത്തുമായ ഈ മതമുണ്ടോ നിലനില്ലെവാൻ പോകുന്നു! കഷ്ടം! മല്ലിക്കേ ഞാൻ ഒരു പുജശനായി ജനിച്ചില്ലോ. കക്കണം ധരിച്ച ഈ കൈകൊണ്ട് എന്തു ഫേയാ ജനമാണെള്ളതു്? ഹാ! അതിനുപകരം വധും ധാരിക്കുന്ന കയ്യുംയിരുന്നവെങ്കിൽ എന്തു നന്നായിരുന്നു! മല്ലിക്കേ! നീ ഇതെല്ലാം കണ്ണി ട്രിക്കി ഒരു വാക്കുപോലും പറഞ്ഞില്ലോ. നീ നക്കും ആ നന്ത്കിയുടെ പരിചാരികയാണു വാൻ മോഹമുണ്ടോ?

മ:—മോഹമുണ്ടായാൽതന്നെ എനിക്കു് ആ പദവി ലഭിക്കുകയില്ല. ശ്രീമതിക്കു് എന്നെ നല്ലവസ്തും അറിയാം.

ര:—നീ ഇണ്ടിനെ മിണ്ഡാതെ ഇതുനു് എല്ലാം ക്ഷമിക്കുന്നതു് എങ്ങിനെയാണുനു് എനിക്കു മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. നീചുമാക്കും നിസ്സഹായമാക്കും പററിയ ആയുധമാണു് ക്ഷമ. അതു രാജപുത്രിമാക്ക യോജിച്ചതല്ല.

മ:—ഒന്നനിക്കു് നീയുയയമുണ്ട്: ഇതിനെല്ലാം പ്രതികാരത്തിനാളു കാലം ആസന്നമായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഞാൻ എൻ്റെ ശക്തിയെ പാഴാക്കവാൻ ഒരുപ്പുന്നില്ല.

ര:—അതു് നിന്നുക്കു തീച്ചുയുണ്ടോ?

മ:—ഓ, മോ! തീച്ചുണ്ട്.

ര:—അതെങ്ങിനെ? നിംക്ക് രഹസ്യമായി വല്ല
വത്തമാനവും അറിവുണ്ടോ? ഒന്നമാത്രം എണ്ണേട്
വായുഃ ഈ നത്തകി ഇന്ന് ആരാധനാ
മണ്ഡപത്തിൽ സാധാഹനപൂജചെയ്യേം പോരാ
രാജപുത്രിമാരായ നാമല്ലാം കൈകൈട്ടി നോ
കൻനില്ലെങ്കയോ?

മ:—അതും ഒരിക്കലും ഉണ്ടാകയില്ല, തൊൻ തീർത്തു
പറയാം.

ര:—കലദേവതയുടെ കാരണ്യത്താൽ നിന്നും വാ
ക്ക സഹലമായിവരട്ടു!

O ഓ റ ഹി 0

രംഗം—ഒന്നാമകത്തിലേതു തന്നെ.

(ലോകേഷപരിയും മല്ലികയും പ്രവേശിക്കുന്ന.)

മ—മഹാരാജീ, ഭവതി പുതുനെ കാണുകയുണ്ടായ
ല്ലോ, എന്നിട്ടും—

ലോ—പുതുനെയോ! അതെനെ ഒരവൻ എന്നിക്കു
ഇന്നിയുണ്ടോ! മല്ലികേ അവൻ മരിക്കുകയായി
തന്നെ ഇതിലും ഭേദം. ഹാ, കഷ്ടം! ഈ സ്ഥി
തിയിലാകമെന്നു തൊൻ ഉഞ്ചിക്കുപോലും
ചെയ്തില്ല.

മ:—ഭവതി എന്താണിങ്ങിനെ പായുന്നതു്?

ലോ:—മല്ലികേ, പത്രൻ പുത്രന്മാതായിതീരകു, അദ്ദൈനെ അവൻ മാതാവിൻ്റെ അട്ടകലേക്കു വരിക, ഇതിൽപരം ഭസ്തുഹമായി മരംനൊണ്ടുള്ളതു്? അധോ! അവൻ എന്ന നോക്കിയപ്പോൾ ആ നോട്ടത്തിലുണ്ടോ മാതാവെന്ന വല്ല സുചനയും! എന്നും സ്ഥിതി ഇപ്രകാരമാകമെന്നു ഞാൻ ഉണ്ടാക്കുവോലും ഉണ്ടായില്ലോ!

മ:—മഹാരാജി, ഒരു ഭിക്ഷു ഇം മാംസരക്തപ്രയാനമായ സാംസാരികജീവിതത്തെ വിശ്രാംതു് സുക്ഷ്മനിമ്മലമായ ആലുമ്പാത്മികനവജീവിതത്തെയാണു് ആര്ദരിക്കുന്നതു്.

ലോ:—അധോ, ദയനീയമായ മാംസരക്തമേ! ശ്രീ നമില്ലാത്ത നിന്റും വിശ്രൂതി! ഭസ്തുഹമായ ഭിഃവം! ഇം വിധം ക്ഷേഖാംഭവം ഇവയുടെ വെറം മുന്നപ്പുണ്ടിക്കായുള്ള തപസ്സിനേക്കാം ശിമിലമായിട്ടുള്ളതാണോ?

മ:—ദേവി, നോഡോചിച്ച നോക്കു. അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന തേജസ്സു് കണ്ടില്ലോ? ഹാ! ഒരു ദിവ്യപ്രഭാവുംജും തന്നെ!

ലോ:—അതേ! മാതാവിൻ്റെ മാതൃത്പരത്തെ ലഭജിപ്പിക്കുന്ന പ്രഭാവുംജും! ഞാൻ അവനു നല്ലിയജനം എവിടെ! അവൻറെ ഇം നവ്യജീവിതം എവിടെ! അവ തക്കിൽ എത്ര അന്തരം!

മല്ലികേ ! ഈ ബുദ്ധയമ്മം പ്രജാപാർവ്വതാ മാത്രം മതമാണെന്ന് എനിക്ക് ഈനാബോദ്യമായിരിക്കുന്നു; അതിൽ ശ്രീക്കൃഷ്ണ സഹാനമില്ല. പുത്രനാ മാതാവുവേണ്ട, ഭർത്താവിനാ ഭായ്യാവേണ്ട ! എന്നാൽ പുത്രനില്ലാതെയും ഭർത്താവില്ലാതെയും സഹാദരനില്ലാതെയും സന്ദർഭപ്രകാരയെത്താട്ടക്കുട്ടി ഈ സന്യാസിമാക്കം ഭിക്ഷ നല്കുവാനായി ശൈത്യ ഗ്രഹണശ്രദ്ധിൽ നാം കാത്തിരിക്കുന്നകൊള്ളൽക്കയും വേണം ! മല്ലികേ, ഈ പ്രജാപാർവ്വതിമായ മതം നമ്മുടെ നശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു; നാം അതിനെയും നശിപ്പിക്കണം.

മ:—ഒവീ, എക്കിലും ശ്രീകർണ്ണ ക്രൂക്കംക്രൂക്കമായി ദിവസേന ബുദ്ധദേവനെ ആരാധിപ്പാനായി പോകുന്നതു കാണുന്നില്ലയോ?

ലോ:—കമയില്ലാത്തവൻ ! ഭക്തി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിൽ അവക്കളും ആത്മികൻ അതിരില്ല. അധികം പീഡിപ്പിക്കുന്നതിനെ അവർ അധികം ആരാധിക്കുന്നു. ഈ മുഖ്യത്വം എന്നെന്ന ബാധിക്കുകയില്ല.

മ:—മഹാരാജീ, അതെല്ലാം വെറും വാക്കെല്ല ? ലോകസേവനത്തിന് മണിയാവിട്ടിരിഞ്ഞിപ്പായ പുത്രൻ ഈനാ ഭേദത്തിനു എദ്ദെഹമാകുന്ന പുജാമണ്ഡലങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടോ ? പറയു.

ലോ:—മല്ലികേ മതി, മിണ്ണാതിരിക്ക. ഞാൻ തൊഴുകയുമായി അവനോട് ഒന്ന് ഈ രാജധാനിയിൽവന്ന് അക്കദാനം കൂടെ ഒരു നാടം താമസിച്ചപോക്കബാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. മാത്രഭവനം വിശാലമായ വിശ്രമാണന്നായിരുന്നു അവ സ്റ്റോ മരപടി! മല്ലികേ, നീ ഒരു മാതാവായി അന്നവെക്കിൽ ഈ വാക്കുത്തിന്റെ കാരിന്ദ്രിയാക്ക് മനസ്സിലാക്കമായിരുന്നു. ഈഗപറ മഹൂഷത്തിൽനിന്നു വന്നാലും വജ്രായുധം വജ്രായധംതന്നെ ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ശ്രദ്ധയുടെ തീരെന്നു വിളംബിൽക്കൂട്ടി വിമൃദ്ധിയിൽനിന്നുള്ള ലിക്ഷ്മകളുടെ പ്രധാവം എന്റെ ഉള്ളിൽക്കെന്നു മാറരാവിക്കൊള്ളുന്നു.

“ബുദ്ധം ശരണം ഗച്ഛാമി
ധർമ്മം ശരണം ഗച്ഛാമി
സംഘം ശരണം ഗച്ഛാമി.”

മ:—മഹാരാണി, എന്താണിതു്? ഈനും ഈ മനും ചൊല്ലുന്നോം വേതി വിനയം ഭാവിക്കുന്ന വല്ലോ.

ലോ:—അതാണ് ആവത്രം. ബലഹിനമായുടെ ഈ മതം നമ്മുടും ബലഹിനരാക്കിത്തീക്കുന്നു. ഈ മതത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം മനസ്സുരെ ചെവത നൃഹിതരാക്കുയാണ്. എവിടെയെങ്കിലും

ങ്ങൾ ശിരസ്സുയന്ന് കണ്ണാൽ അതിനെ അതു് അമ
ത്തനു. അതു് ബ്രാഹ്മണനോട് ശുദ്ധവുത്തി
ചെയ്യാൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു; ക്ഷത്രിയനെ ഭി
ക്ഷാടനത്തിനു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. ഈ കാളക്കട
തെയ്യല്ലെങ്കിൽ ഭീക്ഷാലക്കാലം എന്നും രക്ത
ത്തിൽ കലത്തി പരിപോഷിപ്പിച്ചുവന്നതു്!
അതു വിചാരിക്കുന്നതുനേനു ഭയങ്കരം! നോക്കു,
ആ വരുന്നതു് ആരാണു്?

മ:—വാസവിവേഖിയാണു്; പുജാമണ്ഡലത്തിലേ
ക്കു പോകുവാൻ പൂജപ്പെട്ടവർക്കിയാണു്.

(വാസവി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ലോ:—വാസവി, പുജയ്യു പോവുകയാണോ?

വാ:—അതെ.

ലോ:—നിങ്ങളാൽ ബാലികമാരല്ല. ആലോച്ചിക്കേ
ണ്ണു പ്രായമായി നിങ്ങൾക്കു്.

വാ:—അമേ! എന്തു ബാലിശത്പമാണു് നൈദാരി
കാണിക്കുന്നതു്?

ലോ:—അഹിംസാ പരമോ ധർമ്മഃ എന്നത്തോളാണി
ചുകൊണ്ട നിങ്ങൾ നടക്കുന്നില്ലോ?

വാ:—നൈദാരിക്കാറാം പ്രായവും ബുദ്ധിയും ഉള്ളവ
രാണു് അങ്ങിനെ പ്രസംഗിച്ചുനടക്കുന്നതു്. നൈ
ദാരി അതു് ആവത്തിച്ചുചൊല്ലുന്നതെങ്കിലും.

ലോ:—അഹിംസ അധികാർണ്ണമാറ്റും ചേന്ന ധർമ്മ
മാണുന്നു് മുഖകളായ നിങ്ങളെ എങ്ങിനെങ്കാ

ഈ നോൻ ധരിപ്പിക്കേണ്ടതു്? മാണിക്കുവച്ചി തമായ കക്ഷണമന്നപോലെ ക്ഷതിയഹസ്യ തതിൽ ഉറുതേജസ്സാട പ്രശ്നാടിക്കേണ്ടതു വിരുപ്പകഷ്മാണു്.

വാ:—വീരരസത്തിനു് ഒരു കോമളപ്രക്രിയാംഗം ഇല്ലയോ?

ലോ:—ഉള്ളു്, അധികംപതനമട്ടതാൽ! ബ്രഹ്മാവു് കക്കശ്ചരമായ ശ്രിലക്കാരകാണ്ഡാണു് പഠിച്ചത അദ്ദേഹം നിമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതു്, മയമുള്ള മണ്ണകൊണ്ട് പൂ. എന്നാൽ സർവ്വവും മണ്ണകേണമന്നാണു് നിന്റെ ഗ്രാവിന്റെ മോഹം. രാജവംശ തതിൽ ഇനിച്ചു നിന്നുക്കു് ഇതിൽ ലഹരിയില്ല യോ? എന്താണു് ഒന്നും പറയാത്തതു്?

വാ:—മഹാരാജീ, നോൻ ആശ്വാസ്ത്രപ്പെട്ടകയാണു്.

ലോ:—എന്താണു് ആശ്വാസ്ത്രപ്പെട്ടവാൻമുള്ളതു്? ഒരു രാജക്കമാരൻ ഒരൊറ്റ നിമിഷത്തിൽ രാജപദ വിയും സ്വല്പഹസ്യവും ഉപേക്ഷിച്ചു പോയതു് നിന്റെ കണ്ണകൊണ്ടുതന്നെ കണ്ടില്ലോ? അതു് സർവ്വജീവജാലങ്ങളിലും കാരണ്യും പോഴി ക്ഷവാനാണെന്തു്! അങ്ങിനെയല്ലോ വാസവി!

വാ:—അതെ, അങ്ങിനെതെന്ന.

ലോ:—എന്നാൽ ഗ്രാവിന്റെ രാജത്തൃത്യദിവസം ക്ഷയില്ലവാനാരാണാവുക? ആതും ഇല്ലാത്ത പക്ഷം വീരഹസ്യങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുന്ന

ഈ ഭ്രമിയുടെ ശതി എന്തായിരിക്കും? ഓജസ്സും
ചേതന്യും ഇല്ലാതെ ഉപവാസത്താൽ ശതി
രം ശ്രദ്ധിച്ചും ശബ്ദം ക്ഷയിച്ചും ഇരിക്കുന്ന പുരുഷന്മാരെക്കാണ്ട് ഈ യീരവസുന്ധരയ്ക്കു വരാ
നാളുള്ള ചുർത്തിയ്ക്കുണ്ടോ അറിയാം! വാസവി, നീ
ങ്ങൾ ക്ഷത്രിയന്മുഖ്യായിട്ടും എൻ്റെ വാക്കുകൾ
നിന്മക്കു പുത്തനായി തോന്നുന്നവോ?

വാ:—ഈല്ല—അവ എനിക്കു സുപരിചിതമെം
തന്നെ. എന്നാൽ വസന്തകാലത്തും പറുങ്ങുമെം
നിന്മേഷം കൊഴിഞ്ഞും പുഷ്ടിഘ്നങ്ങളും ആവുത
മായിരിക്കുന്ന കിംഗ്രൂക്കശാവക്കംപോലെ നീ
ഞങ്ങളെ വാക്കുകൾ തല്ലാലും എൻ്റെ ശ്രൂവ
ണ്ണപുടത്തിൽനിന്നു മറഞ്ഞുകിടക്കുക മാത്ര
മാണോ.

ലോ:—മോഹാവിഷ്ടരായ പുരുഷന്മാർ തന്നെങ്ങും
യന്മം വീണ്ടും വീണ്ടും വിസ്തൃതിക്കാൻ ഇടയുണ്ട്.
എന്നാൽ സ്കൂകളിംഗം അതിനുനു
കൂലിക്കുന്നവക്കും മരണപ്പെട്ടും അവരാണോ
അതിന്റെ നാശമെല്ലം അനാഭിക്രമിക്കുന്നു
വരിക. മഹാലതക്കംക്കാശുഡിയം മഹാവുക്കു
ങ്ങളാണോ. എന്നാൽ മഹാവുക്കുങ്ങങ്ങളും
ശ്രദ്ധിക്കുന്നവയി പരിണമിക്കുന്നവക്കും ലതകളും
കുമ എന്തായിരിക്കും? നീ എന്താണോ
നും ഉത്തരം പറയാതെ മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതും?

വാ:—മഹാപുക്ഷങ്ങൾ ആവശ്യതനെ സംശയ മില്ല.

ലോ:—അവയെല്ലാം നശിപ്പിക്കാനാണ് നിന്റെ ഗ്ര അവതരിച്ചിട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ അവയ്ക്ക് വട്ട പരശ്രരാമനേപ്പാലെ വെണ്ണമഴവോട് കൂടി പുറപ്പെട്ടവാൻമുള്ള ക്രത്തിപ്പതാനം. അ ഭ്രഹ്മത്തിന്റെ ധമ്മാപദ്ധതിയോടു ചീതലി നൈപ്പാലെ മനസ്യതിൽ തുളഞ്ഞുകയറി അവ കുടുക്കാതുവിന്തുതെ പാട നശിപ്പിക്കുന്നു. അഭ്രഹ്മത്തിന്റെ മതം ജയിക്കുന്നതായാൽ രാജക്കമാരികളായ നിങ്ങൾക്കെല്ലാം ശിരസ്സ് മണ്ണനംചെയ്തു് ഭിക്ഷാപാത്രവുമായി വീംമി കൂടംതോടു് അലഘയേണ്ടിവരും. ഓൺ്റുകൊ മുളക. അതിനു സംഗതിയാക്കംമുന്നേ നിങ്ങൾക്കു മരിക്കാനിടവരട്ടു് എന്നാണ് എന്നും ആണി സ്ഥിരം. എന്നാ, ഞാൻ പറയുന്നതു് നിന്റെക്കു രസിക്കുന്നില്ലെന്നോ?

വാ:—ഞാൻ ആലോച്ചിക്കുകയാണ്.

ലോ:—ആലോച്ചിക്കുന്നു ആവശ്യമുണ്ടോ? വേണ്ട അ തെളിവുകളുണ്ടോ. എന്നും ഭർത്താവായ ബിംബിസാരമഹാരാജാവു് സിംഹാസനം സ്ഥാ കരിച്ചതു് ഒരു ഭോഗസാധനമായിട്ടും, ധനം സാധനമായിട്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ മതഭ്രമിയിലെ തൃപ്തവാതംപോലെ ഒരു ശ്രൂന്ദമം

അഭ്യർത്ഥനയെ കണ്ടുടങ്ങേണ്ട നൃത്തിച്ച്.
ചെട്ടന് ജീന്നപത്രസമാനം അഭ്യർത്ഥന
സിംഹാസനത്തിൽനിന്ന് നിലംപതിക്കുന്നു!
ങ്ങ ക്ഷത്രിയനേപ്പാലെ കയ്യിൽ വാളോട്ടി
ടിയല്ല, പോക്കളത്തിൽവെച്ചല്ല, വീരസപ്തി
ത്തിലേക്കല്ല! വാസവി, ഒരു നാൾ പട
മഹിഷിയാവാൻമുള്ള മോഹം നീ കൈവെടി
ഞ്ഞവോ?—

വാ:—ഇല്ല.

ലോ:—എന്നാൽ ഞാൻ ഒന്നു ചോദിച്ചുകൊള്ളിട്ടും:
കത്താമസ്സുണ്ടായ ഈ മതത്തിന്റെ ഒരു
ചെറുകാരു വീത്രബേം സിംഹാസനത്തിൽ
നിന്നിളക്കുന്ന ഒരു രാജാവിനെ, നെറിത്തട
ത്തിലുള്ള ജയത്തിലകും സപ്ലേമോനു കൂനമാ
കബ്യംതന്നെ കയ്യിൽനിന്നു ചേരുകാൽ വീ
ഴനു ഒരു ക്ഷത്രിയനെ ബഹുമാനിക്കുക നിനു
കു സാഖ്യമാണോ?

വാ:—ഓല്ല.

ലോ:—എന്നു കാണ്ടു പറയാം. ബിംബിസാറു
മഹാരാജാവു് ഇന്ന് ഇരുപ്പാടുകുള്ളുന്നണിൽ
നീ എന്നു അറിയിച്ചിരിക്കുന്നു. അഭ്യർത്ഥന
നു സ്പാഗതം പറയുവാൻ ഞാൻ കെട്ടിച്ചു
ഞ്ഞ നില്ലുമെന്നു് നീ വിചാരിക്കുന്നണില്ലോ?
രാജാവല്ല ദിക്ഷുവല്ല, ഭോഗിയല്ല, ത്യാഗിയല്ല,

ഇൽപിനെയുള്ള ഒരാളെ സ്വാഗതം ചെയ്യുകയോ? ഒരിക്കലും വയ്ക്കാൻ വാസവി, പൊതുഷ ഹീനവും അഭിമാനഞ്ചുന്നവുമായ തുറ മതാത്തു സ്വീകരിക്കുന്നതേ എന്ന് താൻ വീണ്ടും വിണ്ടും അഭ്യർത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

(വാസവി മെല്ല പോക്കവാൻ ഭാവിക്കുന്ന)

മ:—വാസവി എങ്ങോട്ടാണ് പോകുന്നതു?

വാ:—റാജധാനിയിലേക്ക്.

മ:—നത്തകി തയ്യാറായി തുടാ വരുന്നണ്ടല്ലോ.

വാ:—വന്നുകൊള്ളുന്നു.

(വാസവി പോകുന്ന.)

മ:—(ചുണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട്)

മഹാരാജി! കേരംകുന്നില്ലോ?

ലോ:—ഉള്ള്—വലിയ കോലാഹലമായിരിക്കുന്ന വല്ലോ.

മ:—അവർ നഗരത്തിൽ എത്തീട്ടിണായിരിക്കുന്നു.

ലോ:—“നമോ ബുദ്ധായ, നമോ ബുദ്ധായ” എന്നാണ്ടല്ലോ പിന്നെയും പിന്നെയും കേരംകുന്നതു.

മ:—പക്ഷേ സ്വരം വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പെട്ടെന്ന് ഉച്ചതിലായിത്തീരുമെന്തുണ്ട്. വിരോധകക്ഷി എത്തിത്തിരിക്കും. “നമഃപിന്ന കമ്പസ്തയു” എന്നും ഇടയ്ക്കു കേരംപൂന്തേണ്ടും ഇന്തി ദേപ്പെടാനില്ല.

ദലാ!—അഹോ! അതു തകന്ന്; തകന്നുകഴിത്തു. ഇതു മതം നിറേപ്പം നശിച്ചുകഴിത്താൽ അതിൽ എൻ്റെ ജീവകണം എത്രയുണ്ടെന്ന് അതു കൈകീളും വരയുവാൻ കഴിയുമോ? ഞാൻ എത്ര കേതിയോടെയാണ് അതിനെ പരിരക്ഷിച്ചതു്! മല്ലികേ, ഇനി അതിന്റെ കമാവുഗം കഴിയേണമെന്നാണ് എൻ്റെ പ്രാത്മന. അതിന്റെ വേതകൾ എൻ്റെ എല്ലായാന്തരാഗ്രഹത്തു് ആഴ്ചാകിടക്കുവാല്ലോ!

(രത്നാവലി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

(രത്നയോട്) നിയും പുജാമണ്ഡലത്തിലേക്ക് ചൊക്കയാണോ?

ര:—പുജ്യമാരെ പുജിക്കാത്ത അബവലും ഞാൻ ചെയ്തിട്ടാവാം. എന്നാൽ പുജാർമ്മരല്ലാത്തവരെ പുജിക്കു എന്ന അപരാധം എന്നിക്കു് പിന്നെയുകയില്ല.

ദലാ!—പിന്നെ എവിടെക്കാണ് നീ പോകുന്നതു്?

ര:—ഇവിടേക്കെന്നെന്നു. എന്നിക്കു് ഇവിട്ടേതോട് ഒരു അഭ്യന്തരയുണ്ട്.

ദലാ!—എന്താണു്?

ര:—നന്ത്കിയെ ഇന്ന് ആരാധിപ്പാൻ അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ടും തന്നികിത്തം മലിനമാകുന്ന ഇംഗ്ലീഷ് ധാരിയിൽ ഇനി ഞാൻ ഇരി...^ഈ

ഇല്ലിനെയുള്ള ഒരാളെ സ്പാദതം ചെയ്യുകയോ? ഒരിക്കലും വയ്ക്കു. വാസവി, പൊതുപ്പശ ഹിന്ദും അഭിമാനിയും മനസ്സിൽ നിന്ന് താൻ വീണ്ടും വീണ്ടും അല്ലെന്നും ചുക്കാളുന്നു.

(വാസവി മെല്ലു പോക്കവാൻ ഭാവിക്കുന്ന)

മ:—വാസവി എങ്ങോട്ടാണ് പോകുന്നതു?

വാ:—റാജാനിയിലേക്ക്.

മ:—നന്ത്കി തയ്യാറായി ഇതു വരുന്നണ്ടെല്ലാ.

വാ:—വന്നകൊള്ളുട്ടു.

(വാസവി പോകുന്ന.)

മ:—(ചുണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട്)

മഹാരാജി! കേരംക്കുന്നില്ലോ?

ലോ:—ഉഖ്—വലിയ കോലാഹലമായിരിക്കുന്ന വല്ലോ.

മ:—അവർ നഗരത്തിൽ എത്തീട്ടിണായിരിക്കുന്നു.

ലോ:—“നമോ ബുദ്ധായ, നമോ ബുദ്ധായ” എന്നാണല്ലോ—പിന്നുയും പിന്നുയും കേരംക്കുന്നതു.

മ:—വകീഡി സപരം വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

പെട്ടുന്ന് ഉച്ചതിലായിത്തീരുന്നുണ്ട്. വിരോധകക്ഷി എതിന്തിരിക്കും. “നമഃപിന്നാക്കഹസ്തായ” എന്നാണുടൻ ഇടയ്ക്കു കേരംപൂനണ്ട്. ഇന്നി ദയപ്പെടാനില്ല.

ലോ!—അരവോ! അതു തകന്ന്; തകന്നുകഴിഞ്ഞു. ഈ മതം നിദ്രയ്ക്കാം നശിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ അതിൽ എൻ്റെ ജീവകണം എത്രയുണ്ടെന്ന് അതു കേൾക്കില്ലോ പറയുവാൻ കഴിയുമോ? ഞാൻ എത്ര ഭക്തിയോടെയാണെന്ന് അതിനെ പരിക്കൊച്ചുത്തു! മല്ലികേ, ഈനി അതിന്റെ കമ്മ വേഗം കഴിയേണമെന്നാണെന്ന് എൻ്റെ പ്രാത്മന. അതിന്റെ വേദകരം എൻ്റെ എല്ലാ യാന്ത്രംഗത്തും ആഴ്ചകിടക്കുന്നവല്ലോ!

(രത്നാവലി പ്രവേശിക്കുന്ന.)

(രത്നയോട്) നിയും പൂജാമണ്ഡലത്തിലേക്കു ദോക്കയാണോ?

ര:—പൂജ്യമാരെ പൂജിക്കാത്ത അബ്ദവും ഞാൻ ചെയ്തിട്ടാവാം. എന്നാൽ പൂജാർമ്മല്ലാത്തവരെ പൂജിക്കുക എന്ന അപരാധം എന്നിക്കും പിന്ന യുകയില്ല.

ലോ!—പിന്ന എവിടെക്കാണും നീ പോകുന്നതു?

ര:—ഈവിടേക്കുന്നു. എന്നിക്കും ഇവിട്ടേന്നാട് ഒരു അഭ്യന്തരയുണ്ട്.

ലോ!—എന്താണും?

ര:—നന്തകിയെ ഈന്നും ആരാധിപ്പാൻ അനുവദിക്കുന്നവക്കും തന്നിമിത്തം മലിനമാകുന്ന ഈ രാജാനിയിൽ ഈനി ഞാൻ ഇരിക്കുകയില്ല.

ലോ:—ഇന്ന് ആ ആരാധന നടക്കുമ്പോൾ, നീയു യംതന്ന.

ര:—ഇന്ന് നടക്കുമ്പോയിരിക്കാം. നാളെ അതു നടന്നാലോ?

ലോ:—മകളേ, ഭയം ഒട്ടം വേണം. തൊൻ ഈ ആരാധന വേരോടെ നശിപ്പിക്കുണ്ടോ.

ര:—എന്നാൽ തുട്ടി നാം അനവേച്ചിട്ടുള്ള അവമാ നൽകിന്നും തക്കതായ പ്രതികാരമാകമോ?

ലോ:—നീ രാജാവോട് ആവലുാതി പറയു. എന്ന തു അദ്ദേഹം നൽകിയെ നാട്ടിയ്ക്കിന്ന് ആട്ടി പൂരതാക്കക്കുയാ അവളെ വയിപ്പാൻ കല്ലന കൊടുക്കക്കുയാ ചെയ്യും.

ര:—അതുകൊണ്ട് അവളുടെ മഹത്പാം വല്ലിക്കു യെയ്യുള്ള.

ലോ:—പീണാ നിണക്ക് എത്തുവേണം?

ര:—അവരം ആരാധനപ്പാൻ ഒരുപാടിയ സ്ഥലത്തു വച്ചുതന്ന അവളെക്കാണ്ട് അവളുടെ നീച കലത്തിനു യോജിച്ചവിധം നൽകനം ചെയ്തി കണം; അതാണ് വേണ്ടതു്. മല്ലികേ, നി നീം അഭിപ്രായം എന്താണ്?

മ:—തരങ്കേടിപ്പു, രസാവഹംതന്ന.

ലോ:—രതേ! അതിന്റെ എന്നിക്ക ദയഞ്ഞമിപ്പു.

ര:—ഇനിയും മഹാരാണിക്ക് അവളോടുള്ള അനുക സ വിട്ടിട്ടിപ്പല്ലോ.

ലോ:—അനന്നക്കവയോ! ഞാൻ അവളെ തുണ്ടംതുണ്ട്
മാകി നായ്ക്കാട്ടുകരിഞ്ഞുകൊടുക്കം. അവളോ
ടു് എനിയ്യു് അനന്നക്കവയോ? ആ വേദിയിൽ
ങ്ങൾ കാലത്തു് ഞാൻ എന്നോടു സ്പർശം കൈ
കൊണ്ടു് എത്ര പുജാദ്രവ്യങ്ങൾ അപ്പീച്ചു? ആ
വേദി പൊളിച്ചുനശിപ്പിക്കുന്നതുപോലും ഞാൻ
കണ്ണസഹിച്ചുകൊള്ളാം. എന്നാൽ ആ ആരാ
ധനാമണ്ഡപത്തെ ഒരു നന്ത്രക്കിയുടെ പാദസ
സക്കം അതുഭുമാക്കുന്നതു് എനിക്കു സഹി
പ്പാൻ കഴിയുകയില്ല.

ര:—വിരോധമില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ഒന്ന് പറഞ്ഞുകൊ
ളിട്ടു: ഇവിധം വ്യസനത്തിനു മനസ്സിൽ
സ്ഥാനം അനവബിക്കുന്നതായാൽ ആ വ്യസന
ത്തിൽനിന്നുതന്നെ പുജാമണ്ഡപം വീണ്ടും അ
ക്കരിച്ചുയരും.

ലോ:—ആ ദ്രോഹം എനിക്കും ഉണ്ടോ.

ര:—മനമുഖായ ഇംഗ്ലീഷ് മതവരത മനസ്സിൽനിന്നു് അ
കരബന്നതുകൊണ്ടുമാത്രം അതു വിട്ടപോവുകയി
ല്ല. അതിനെ അപമാനിച്ചുതന്നെ തശിപ്പിക്കു
ണം. എന്നാൽ മാത്രമേ അതിന്റെ ബന്ധന
ത്തിൽനിന്നു മോചനം ഉണ്ടാവു.

ലോ:—(ചെവിയോത്ത്) മല്ലികേ, കേരംക്കുന്നില്ലെല്ലാ
ഉത്തരവിക്കിൽനിന്നുണ്ടെല്ലു ആ മഹാരവം കേരം
കുന്നതു്? അതാ വേദി പൊളിയുന്നു. അതു

വോളിഞ്ഞുവിഴുന്നു. “കാം നമോ” ചേരി അര തല്ല. അതു വോളിയട്ട.

രഃ—മഹാരാണി വന്നു. നമുക്കു പോയിക്കാണോ.

ലോഃ—ഞാൻ വരാം. പക്ഷേ സമയമായിട്ടില്ല.

രഃ—എന്നാൽ ഞാൻ ചെന്ന നോക്കിവരാം. (പോകുന്ന.)

ലോഃ—മല്ലികേ! ഈ പൂർവ്വബന്ധം വണ്ണിക്കുന്ന തു് സാഹസംതനന്ന.

മഃ—ഭവതിയുടെ കണ്ണിൽ വെള്ളം നിറയുന്നവല്ലോ!

ലോഃ—അതാ കേരംക്കുന്നില്ല?

“ജയകാളി കരാളി”

മരറ ശബ്ദം ക്ഷയിച്ചുവരികയാണുല്ലോ! ഞാൻ ഇതു് എങ്ങിനെ സഹിക്കും!

മഃ—മഹാരാണി, അകരറിയാൽ അകലാതത്താൻ ബുദ്ധിക്കുറഞ്ഞു മതം. അതിനു പകരം വേണാൽ മതം സ്ഥാപിച്ചാലല്ലോതെ നമുക്കു മോചന മില്ല. ഭേദത്തിന്റെ ഘത്തിയ മതം സ്ഥാപിക്കരിച്ചാൽ മാത്രമെ സ്ഥാധാനത്തിനു വഴിയുള്ളൂ.

ലോഃ—ഈത്തരം വാക്കുകൾ ഇന്തി നിന്നും നാവി നേർന്നിനു ഘറപ്പേട്ടതെന്തെ. ഭേദത്തിന്റെ യോ? ആ കാളിസപ്പുതെ, ആ നരകകീടതെ, അഹിംസായതം അനഷ്ടിച്ച കാലത്തുന്ന ഞാൻ മനസ്സുകൊണ്ടു പാറിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നു ഷ്ടായവീംതിൽ, ആ പരമജ്ഞാതില്ല—

അപനായ മുത്തവെ നാൻതനെ കൊണ്ടുവന്നി
ങത്തിയ ആ വിശിഷ്ടാസനത്തിൽ, ഇന്ന ദേവ
ദത്തബന ഇത്തേരണമന്നോ !

(മട്ടക്കത്തി പ്രാത്മിച്ചകൊണ്ട്)

ഹോ ! പ്രദോ ! ക്ഷമിക്കേണമെ, ക്ഷമിക്കേണമെ
പ്രാരം്ഭയ്ക്കുതം സർപ്പ-
മവരാധം ക്ഷമസപ മേ.

മല്ലികേ, ഭയപ്പുഡേണ, എന്നിൽ കടികൊള്ളി
ന കേൽ എൻ്റു ഫൈയത്തിൽതനെ ഇതനു
കൊള്ളിട്ട. എന്നാൽ പുറമെ കാണുന്ന നിഷ്ട
റൂരധായ ഇം ക്ഷത്രിയന്റീയെ ആക്കം ജയി
പ്പാൻ കഴികയില്ല. അവാം അജയ്യയായിത്ത
നെ ഇരിക്കം. മല്ലികേ, നാൻ എൻ്റു പള്ളി
യായിൽ വോയി എക്കാക്കിനിയായി സപ്ലും
വിനുമിക്കേം. എൻ്റു ആരാധനയെ വഹി
ച്ചിതന തരണി ധൂലിസമുദ്രത്തിൽ നിമഗ്നമാ
യതിനാശം എനെ വിളിച്ചാൽ മതി.

(രണ്ടുപേരും പോകുന്ന)

ആമതിയും രാജഡാനിയിലെ ചില ഗൃനികളിം
ഒപ്പം, ധൂപം, ശസ്യം, പുഞ്ചം, കലശപാത്രം തുട
ങ്ങിയ പുജ്ജാപകരണങ്ങളാട്ടക്കി പ്രവേശിക്കുന്ന.)

(പുഞ്ചതാലവുമായി പ്രദക്ഷിണം ചെയ്യുകൊണ്ട്
വണ്ണഗസ്യമുണ്ടാവേത—
മേതരു കസുമസന്തതിം

പൂജയാമി ഇന്തിരപ്പുജ
 പൂതപാദസരോത്രേ.
 ഗന്ധസംഭാരയുക്കേതന
 യുവേനാഹം സുഗന്ധിനാ
 പൂജയേ പൂജനീയനം
 പൂജാഭാജനമുത്തമം
 ഘനസാരപ്പീപ്പേന
 ദീപേനതിമിരാപഹം
 ത്രിലോകദീപംസംബുദ്ധം
 പൂജയാമി ദയാമയം.

(നെന്നവേദ്യവുമായി പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തുകൊണ്ട്)
 “അധിവാസേതുനോന്നേ ഭോജനം പറി
 കള്ളിൽ
 അനകന്പമഹാദായ പതിഗണ്ഠാത്മതമം”

(നമസ്തിച്ച ശംഖ് വിളിക്കുന്ന.)

മുട്ടക്കത്തിക്കൊണ്ട്:

സേന്യാനഗതകന്നപ്പ്
 ജിതപാണ്ഡാധിതടസ്ഥലേ
 സംബോധ്യശാഭിൽനം ബുദ്ധം
 ലോകവദ്യം പ്രണഞ്ചമൃഹം.

ആരി—ഈനി നാം സ്വപ്നനിധിയിലേക്ക് ചെല്ലുക
 തന്നെ, നടക്കക.

മഹാ—സഹോദരീ, വഴി നിരോധിച്ചിരിക്കുന്നവല്ലോ.

ആരി—നടക്കു, നടക്കു ആ നിരോധാന്തര കടന്ന
 പോകിം.

ന:—കടക്കാൻ പാടില്ലെന്ന രാജക്കളുന്നയുണ്ടെന്ന
തോന്നുന്നവല്ലോ.

ശ്രീ:—കടനാചെല്ലുവാൻ എനിക്ക് എൻ്റെ മുള
വിന്റെ ആര്ജ്ജതയുണ്ട്.

ന:—കേട്ടില്ല! എന്തൊരു ഭയങ്കരമായ കോലാ
മലം! വല്ല വിപ്പുവവും ആരംഭിച്ചിരിക്കുമോ?

ശ്രീ:—(പാടണ.)

രാഗം—ഹരികാംബോജി.

(വിനിതാ സുത ഏന മാതൃക)

പജ്ഞവി

അധ്യനാ ഗത സാധാരണവ
മുദ്ദമാടിത്തിരീം വിടാമിഹ. (അധ്യന)

അപ്പജ്ഞവി

അദ്ദയാവ്യനാദ സഹിതം

അഭിയുതബന്ധമവിലം (അധ്യന)

ചരണം

ജപലവൈവശപാനര മയജയ മാലികാ

യുത! കാലാംബുധിതരണപരാ! നമോ!

വരപ്രാണാത്സവ സമയമിഡാനിം

മുഖരിതം ഭേരി എദയനിലയനി (അധ്യന)

(അന്തിപുരരക്ഷിണികൾ പ്രവേശിക്കുന്ന)

രക്ഷി:—ഇന്തോംട്ട് കടനാപോകതത്തു്. മട്ടേപ്പോ
ഡ്യൂംബുക.

ശ്രീ:—ഞങ്ങൾ മുളവിനെ ആരാധിപ്പാനാണ് പോ
ക്കുന്നതു്.

രക്ഷി:—ആരാധന നിരോധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ശ്രീ:—ഈദേശം ആദ്യാഷിക്കുന്നതു പ്രഭവിന്റെ ജന്മോത്സവമാണ്.

ഒന്നാം രക്ഷി:—ആരാധന നിരോധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ശ്രീ:—അതു സാദ്യമാണോ?

രണ്ടാം രക്ഷി:—ആരാധന നിരോധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതെ എനിക്കു നിശ്ചയമുള്ളത്. പൂജാദ്വയം എദു ഇവിടെ തന്ന പോയ്ക്കും വിന്.

(പൂജാസാധനങ്ങൾ പിടിച്ചെടുക്കുന്നു)

ശ്രീ:—പ്രഭോ! ഭവാൻ എന്ന പരിക്ഷിക്കുകയാണോ? തൊൻ വല്ല അപരാധവും ചെയ്തുപോയിട്ടാണോ?

(മട്ടക്കത്തി പ്രാത്മിക്കുന്നു.)

“ഉത്തമാംഗനവന്നേഹം പാദപാംസുവര്ത്തതമം ബുദ്ധാവലിതോദാണോ ബുദ്ധാവമത്രം മമ.

ഒന്നാം രക്ഷി:—നിന്റെ സ്നേഹാനും മതിയാക്കക.

ശ്രീ:—പ്രവേശനംപോലും സാധിക്കാതെ നടയ്ക്കുന്ന മടക്കാജീണാധനങ്ങളോ! അവോ! ഇതിനു പോലും എനിക്ക് അർത്ഥായില്ലയോ!

മാ:—സഹോദരി, ഇങ്ങിനെ വ്യാകലപ്പെട്ടുന്നതെന്തിനോ? അർഥായും മനും ആരാധനയ്ക്ക് ഒഴിച്ചുകൂടാത്തതാണോ? ഭവാൻ നമ്മുടെ എദയത്തിൽത്തന്ന അവതാരം ചെയ്തിട്ടില്ല?

അറിയുന്നതെന്ന് പോരെക്കിൽ ഭഗവാൻ അനു അവതാരംകൊണ്ടാണല്ലോ നമുക്ക് കാരോത്തതക്കും വാസ്തവജനം ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതു്. നമ്മുടെ എല്ലാവരുടേയും ജന്മാസവമാണല്ലോ ഇന്ന നാം കൊണ്ടാടുന്നതു്.

നഃ—അറിമതി! എന്നാൽ ഈ ക്ഷുദ്രഗ്രഹത്തിന്റെല്ലോ എന്നാണു് ഇത് അവസരത്തിൽത്തന്നെ വന്ന ചേതനയു്.

അറിയുന്നതും കിന്തയാളും സുഖിനമാക്കുന്ന അവസരമാണിതു്. ദിനിച്ചുതെല്ലാം സംയോജിക്കുന്നതും അധികാരത്തിലും ഉത്തരവിൽക്കുന്നതും ഇന്നാണു്.

നഃ—അറിമതി! ഇന്നാത്ത ആരാധന നിന്നെ ഏപ്പിച്ചതു് തൊറിപ്പോയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണു് ഈ ക്ഷുദ്രഗ്രഹങ്ങളും സംഭവിച്ചതു്. ഇതു് അതുംതന്നെ ആലോചിക്കണംതായി തന്നെ.

അറിയുന്നതും ഭയപ്പെട്ടുനില്ല. ഭക്തന്മാർക്കും ക്ഷേത്രക്വാടം പെട്ടുനു തുന്നുകിട്ടുകയില്ല. അതിനു താമസം നേരിട്ടുക്കാം. കാല ക്രമത്തിലേ അതു സാധിക്കയുള്ളൂ. എന്നാൽ എന്നർ യുദ്ധ എന്നാത്തന്നെന്നാണു് വിളിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നതിൽ എനിക്കു തെല്ലും സന്ദേഹമില്ല. സർവ്വപ്രതിബന്ധങ്ങളും താനെ നീഞ്ഞിക്കൊള്ളും.

ഭ:—രാജക്ലൂനയെ തിരസ്സിടികവാൻ നിണക്കു സാധിക്കുന്നതാണോ?

ശ്രീ:—രാജാവിന്റെ ചേങ്കോൽ ഭഗവാന്റെ വേദിയിൽ എത്തുകയ്ക്കില്ല.

(രണ്ടാവലി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ര:—നീ എന്താണ് പറഞ്ഞത്തു്? നോൻ കേള്ള, തോൻ എല്ലാം കേള്ള. രാജക്ലൂനപോലും നീ ധിക്കരിക്കുന്ന ഇല്ലോ?

ശ്രീ:—പുജയ്യേ രാജാവിന്റെ നിരോധനം ഉണ്ടാക്കാൻ തരമില്ല.

ര:—ഈല്ലോ? എന്നാൽ കാണാട്ടു. നിന്റെ അതരാധന തുടങ്ങുക; എനിക്കു കണ്ണകളിൽക്കു കാണാമല്ലോ?

ശ്രീ:—എഡയരഹസ്യങ്ങളെ അറിയുന്ന ഭഗവാൻ മാത്രമെ അതു് കാണാവാൻ സാധിക്കുകയുള്ളത്. ബാഹ്യലോകത്തെ മൃഥവൻ ഭഗവാൻതന്നെ തൊഴിൽക്കുന്ന വണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. അവയാണല്ലോ പ്രതിബന്ധങ്ങൾ.

വചസാ മനസാ ചെവപ
വനേ ഭക്ത്യാ തമാഗതം
ശ്രയനേ ആസനേ ഗാനേ
ഗമനേ ചാപി സർവ്വദാ.

ര:—നിന്റെ അധ്യാപത്നാം ആസന്നമായി. നിന്റെ അധികാരം ഉടനെ ശമിക്കും.

ശ്രീ:—അതു ശമിക്കേട്ട്; അണ്ണവേദംപ്രഭാവവേദശാഖാ
ക്കാതെ ശമിക്കേട്ട്.

രഃ:—ഈപ്പോൾ എൻ്റെ ഉംഗമായി. ഞാൻ ചെയ്യു
ണ്ണതു ചെയ്യുകതനെ. (പോകുന്ന.)

ഒഃ:—ഈവിടെ കാഞ്ഞങ്ങളെല്ലാം വിഴച്ചിട്ടുണ്ട് കാണ
ന്നതു്. വാസവി ബുദ്ധിമതിയാണ്. അവൽ
കാഞ്ഞം മനസ്സിലാക്കിട്ടുണ്ട് ഈവിടം വിട്ടുമാ
റിയതു്.

അഃ:—എനിക്കു് എന്തോ വലിയ ദയം തോന്നുന്ന
വല്ലോ!

(ഭിക്ഷുണി ഉത്തോപലവസ്ത്രം പ്രവേശിക്കുന്ന)

നഃ:—വെതി എവിടേക്കാണ് പോകുന്നതു്?

ഉഃ:—ഈ നഗരം ശാപഗ്രസ്തമായിരത്തിന്നിരിക്കുന്ന.
മതത്തെ മർദ്ദനം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കു
യാണു്. ഭിക്ഷുക്കളെല്ലാം ദ്രാക്ഷാന്തരാധിഭോ
ഷ്ടിരിക്കുന്ന. ഞാൻ ക്ഷമാമന്ത്രം ചൊല്ലുവാൻ
രാജവിമിയിലേക്ക് പോകുകയാണു്.

ശ്രീ:—മാതാവെ, എന്നായും ഒരമിച്ചു കൊണ്ടുപോ
കമോ?

ഉഃ:—അരതെങ്ങനെ! നിണക്കു് ആരാധന ചെയ്യാ
നല്ല കല്പന?

ശ്രീ:—ആരാധന നടത്തേണമോ? ഇനിയും അതി
നല്ല കല്പന നിലവിലുണ്ടോ?

ഇ:—അനുരാധന കഴിയുന്നതുവരെ കല്പന നിലവിൽ
ഇരിക്കും.

മാ:—മാതാവേ, രാജാവു് അതു നിരോധിച്ചിരിക്കു
നബ്ലോ?

ഉ:—ഡയപ്പുടേണ്ട. ക്ഷമിക്കു. അതു നിരോധന
ഇത്തെന്ന മാർഗ്ഗം തെളിയിക്കും.

ഒ:—അജിതേ, അതു കേടുകൂടുന്നതു് എന്താണോ? അതു
ത്തനാദമോ അതെല്ലു ദ്രുപ്പകോലാഹലമോ?

നഃ:—അങ്കുമികൾ ഉദ്യാനത്തിൽ കടന്നോ കണ്ണത്തെല്ലാം
നശിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങിട്ടുണ്ട്. ശ്രീമതി! നമക്ക്
ഒട്ടി അക്കരാണിയുടെ മറിയിൽ പോയി രക്ഷ
പ്രാപിക്കാം.

(നഘ പോകുന്ന)

ഒ:—അജിതേ, വത്ര. ഇതെല്ലാം ഭസ്സപ്പുംപോലെ
തോന്നുന്നവല്ലോ.

(എല്ലാ രാജകമാരിമാതം പോകുന്ന.)

മാ:—അനുരാധയോ മരണരോദനംതന്നെന്നയാണോ കേ
ംകൂടുന്നതു്. അതാ അരുകാശത്തിൽ അശ്വി ജ്വ
ലിക്കുന്നതു നോക്കു. ഈ നഗരം ഉടനെ ദഹി
ക്കും; പ്രളവിന്നീറ ജ്വലാസ്വവമായ ഈ നൂറി
നത്തിൽ അഹോ, മുത്തു ഇങ്ങിനെ താണ്യവം
ചെയ്യുന്നവല്ലോ!

ശ്രീ:—നവജീവൻറെ വിജയയാത്ര മുത്തുവിന്നീറ
ഗോപുരപ്പാരത്തിൽക്കൂടിയാണെന്നാക്കുക.

മാ:—സഹാദരീ! എൻ്റെ ഭയം ഓൺ എനിക്ക്
പജ്ജയണ്ട്. ഭയവിഹപലമായ എന്തെന്താടി
കൂടി ആരാധനയ്ക്ക് പോകുക എന്നതു് എത്ര
കഷ്ടതരം!

ശ്രീ:—മാലതി! നിംക്ക് എന്തിനെക്കരിച്ചാണ്
ഭയം?

മാ:—ആപത്തിനെ ഓർത്തിക്കും. എനിക്ക് ഒന്നം
തന്നെ നിശ്ചയമില്ല. എല്ലാം അന്യകാരമയ
മായിരിക്കും.

ശ്രീ:—ബാഹ്യമായ ബന്ധത്തെ വിസ്തരിക്കുക. ആ
തുടർന്നുപറമായ ഇന്തിനമാണോ ഈന്ന്,
ആ മഹാപുത്രപ്പെന്നെ മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കുക.
എന്നാൽ ഭയത്തിന് അവകാശമില്ല.

മാ:—സഹാദരീ! നിങ്ങളുടെ ഗാന്ധുവന്നതാൽ
എൻ്റെ ഭയം ശമിക്കും.

ശ്രീ:—(പംട്ടന്.)

രാഗം—വാചസ്തി.

(പ്രഥാർപ്പണ ഏന്ന മാതൃക)

പ്ലവി

കൃപാണക കരഞ്ഞഷിതൻ

കാമുമാലികാവരകരയ്തൻ (കൃപാണക)

അനപ്ലവി

രണ്ണാത്സുക വീരുവിഗ്രഹൻ

വന്നണയുനിതു നിംവെവനീച്ചവാൻ

(കൃപാ)

ചരണം

മൃത്യുപമാവഴി ജീവഗതൻ
അല്ലവിത്രപ്പനാണവിലനാമൻ
തവ കവാടകം തകന്നതിനു കാണേ
യാചകന്മാരുപന്നല്ലാത്തനാമിവൻ (കൃപാ)

(ഒരു അന്തഃപുരരക്ഷിണി പ്രവേശനിക്കുന്ന)

രക്ഷി:—ഗുരുമതി! ഞാൻ പറയുന്നതു് അന്തഃസ്വരി
പ്പാൻ നീ ഭാവമില്ല?

മാ:—നിങ്ങൾ എന്നാണോ തൈദ്ദേശാട്ടോ ഈതു കെത്താൻ
ജും കാണിക്കുന്നതു്? തൈദ്ദേശം രണ്ട് ഗ്രൂപ്പികൾ
ഈ ഉദ്യാനത്തിനടക്കതു് ഈ പൊട്ടിമണ്ണിൽ
ഇരിക്കുന്നതിനാൽ നിങ്ങൾക്കെത്തു ദോഷമാ
ണോ വരാനളളതു്?

രക്ഷി—ഹോ! ഹോ! നിങ്ങൾക്കു് എത്തു ഗ്രാമാണ
വരാനളളതു്?

മാ:—ബുദ്ധദിവസൻ്റെ പാദസ്ഥർത്താൽ ഈ ഉദ്യാന
തതിന്റെ പരിസരത്തിലുള്ള ധൂലിപോലും പരി
പാവനമായിരിക്കുന്നു. ആരാധനാമണ്ഡലപത്രി
ലേക്കെ പോകാൻ അനുവദിക്കാത്തപക്ഷം ഈ വി
ട ഈതനോ് പുണ്ണാച്ചുനയും മണ്ണാച്ചുനാവും
കൂടാതെ നിറുപ്പമായി തൈദ്ദേശം എത്തു
തതിൽ ഭഗവാൻറെ ജന്മോത്സവം കൊണ്ടാടി
ക്കൊള്ളാം.

രക്ഷി:—മറ്റും ഉച്ചരിക്കുന്നതിനോ് എന്താണ പ്രതി ബന്ധം? ഈ പാപിക്ക് അതു് കേരംപ്പാൻ പാടില്ലയോ? മറ്റെ രക്ഷിണികളുണ്ടോം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ ഇല്ലല്ലോ. ശ്രീമതി! നമ്മുടെ പ്രദ വിശ്വർ സ്നേഹത്രും നി മധ്യരമായി പാട്ടുന്നതു് എനിക്കേ കേരംപ്പാൻ പാടില്ലേന്നോ? ഞാൻ പ്രദവിശ്വർ ഭാസിയാണോ! അശോകവുക്കു ആവട്ടിൽ അദ്ദേഹത്തെ പാപിയായ ഈ ഞാൻ കണ്ണ നാഡി മത്തൽ അദ്ദേഹം എന്നും എഡയ തതിൽ സ്ഥലംപിടിച്ചുകഴിരിക്കുന്നോ.

(കൈക്കുപ്പിത്തൊഴുന്ന.)

ശ്രീ:— നമോ നമോ ബുദ്ധിവാകരായ
നമോ നമോ ഗൈത്തചന്ദ്രിമായ
നമോ നമോ സദ്ഗുണദ്രോഹിതായ
നമോ നമോ ത്യാഗമനോഹരായ.

രക്ഷിണി! നിഃബന്ധം എന്നുംകൂടിടെ ചൊല്ലു.

രക്ഷി:— അ പുണ്യമറ്റും ഉച്ചരിപ്പാൻ എന്നും നാ വിന്ന യോഗ്യതയുണ്ടോ?

ശ്രീ:— എദയത്തിൽ ഭക്തിയിണങ്ങുകിൽ നിഃബന്ധം ഉച്ചരിക്കുന്നതെല്ലാം പാവനമായിത്തന്നെയിരിക്കും. ഞാൻ ചൊല്ലുന്നതുപോലെ ചൊല്ലു:
നമോ നമോ ബുദ്ധിവാകരായ

(കരാച്ചുകരാച്ചായി അവളെക്കാണ്ടു
ചൊല്ലുകുന്ന.)

രക്ഷി:—ശ്രീമതി! ഇപ്പോൾ എൻ്റെ മനസ്സിലെ
കനം നിങ്ങി. ഈ ദിനം എന്തിക്കു സഹായമാ
യി. എന്നാൽ ഞാൻ ഒന്ന് പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു:
ശ്രീമതി! ഇവിടെനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ടുകൊള്ളിക്ക.
അതു പറയുവാനാണ് ഞാൻ വന്നതു്. ഞാൻ
വഴികാട്ടിത്തരാം.

ശ്രീ:—എന്തിനാണ്ടു്?

രക്ഷി:—അജാതഗ്രാമഹാരാജാവു് ദേവദത്തൻറെ
ശിഷ്യത്വം സ്പീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം
അശോകപുക്കച്ചവട്ടിലുള്ള ബുദ്ധദേവൻറെ
വേദിയെ നശിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

മാ:—അയ്യോ! കഷ്ടം! സോദരി! ആ വേദി ഒരു
നോക്കേ കാണബാൻമുള്ള യോഗംപോലും എന്തി
കു ലഭിച്ചില്ലല്ലോ! ഞാൻ എത്ര ഭാഗ്യഹീന!
എല്ലാം നശിച്ചുവല്ലോ!

ശ്രീ:—മാലതി! അതെന്തിനെന്നും നശിക്കുക?
ഭഗവാൻറെ വേദി അവിനാശ്യമല്ലയോ? ബിം
ബിസാരമഹാരാജാവു് നിക്കിച്ച് വേദി നശി
ച്ചവേണ്ടുള്ളൂ. എന്നാൽ നമ്മുടെ ഫളവി
ന്റെ വേദിക്കു കല്ലുകളുടെ അതുന്നയം വേണമോ?
ആ പരമഗ്രാമവിന്റെ മഹിമതെന്നും അ
തിനു രക്ഷ.

രക്ഷി:—വേദിയിൽ ആരാധനയും സങ്കീർത്തനമോ
ആർ നടത്തുന്നവോ അവർ വധിക്കപ്പെട്ടുമെ

നു രാജക്ലൈനയായിരിക്കുന്നു. ശ്രീമതി! നീ
ഇവിടം വിച്ഛവോക്തു.

അരീ!—ഞാൻ ഇവിടെത്തെന്ന കാത്തിരിക്കും.

രക്ഷി!—എന്തുകാലം?

അരീ!—ആരാധന ചെയ്യാൻ ആളുതയുണ്ടാകുന്നതു
വരെ—എന്നിൽ ജീവൻമുള്ളതുവരെ.

രക്ഷി!—എന്നാൽ ഞാൻ മന്ത്രക്രിത്തെന്ന നിങ്ങൾ
ഭോട്ട് മാപ്പു ചോദിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

അരീ!—മാപ്പു? എന്തിനായിട്ട്?

രക്ഷി!—രാജശാസനത്താൽ എന്നിക്കു നിങ്ങളെ ഹിം
സിയേറുണ്ടിവയ്ക്കു.

അരീ!—ഹിംസിച്ചുകൊള്ളുക.

രക്ഷി!—രാജധാനിയിലെ നന്തകിയെ എൻ്റു
കൈകൊണ്ടു വധിച്ചുവെന്ന വരാം. എന്നാൽ
പ്രളവിന്റെ ഭാസിയെ ഇപ്പോഴേന്നേപല
തന്നെ ഞാൻ എന്നെന്നും നമസ്ത്രിക്കുതെന്നു
ചെയ്യും. എന്നിയ്ക്കു മാപ്പു തരേണമേ!

അരീ!—എൻ്റെ പ്രളവിന്റെ കാത്തിരുത്താൽ സമ
സ്ഥിംഗകളേയും ക്ഷമിപ്പാനുള്ള ശക്തി എ
നിക്കുണ്ടായിരിക്കും.

ബുദ്ധും രക്ഷതു, ബുദ്ധും രക്ഷതു.

(മരുരാത രക്ഷിണി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

രണ്ടാം ര!—രോദിനി!

ഒന്നാം ര!—പാടലി! എന്താണു?

പാ:—നമ്മുടെ ഭിക്ഷുനിമാതാവിനെ അവർ വധി
ചൂഡിരിക്കുന്നു.

രോ:—അഹോ! എത്ര ദയകരം!

ഗ്രീ:—ആരാണ് വധിച്ചതു്?

പാ:—ദേവദത്തൻറെ അനന്യായികൾ.

രോ:—രക്തപ്രധാഹരം ആരംഭിച്ചുകഴിഞ്ഞു. നാം എ നീനാണ് ഈനി മടിക്കുന്നതു്? ഇം പാപകമ്മം കണ്ണുകൊണ്ടിരിക്കുകയോ? സംഘത്തെ നശി പൂക്കുവാൻ അവർ ആരംഭിച്ചുഡിരിക്കുന്നു. ഗ്രീമ തീ! ഈനി ക്ഷമിച്ചിരിയ്ക്കാൽ പോരാ; ഇതാ ആയുധം ധരിക്കുക.

ഗ്രീ:—രോബിനി എന്നെ അതിനായി ഫ്രേസ്റ്റിക്ക തത്തെ. ഈ നത്തകിയുടെ കൈകുറബപോലും വധാർഗ്ഗം ധരിക്കാനായിട്ടു് അസ്പദമായി തീരുന്നു.

രോ:—എന്നാൽ മടിക്കേണ്ട; ഇതാ—എടുത്തു ധരിച്ച കൊള്ളുക.

വാദം കൊടുക്കുന്നു. ഗ്രീമതി വാദം വാദ്യുന്ന വൈകിലും ആയതു് അവളുടെ വിരയ്ക്കുന്ന കയ്യി തനിനു വീണപോകുന്നു.)

ഗ്രീ:—വേണു—വേണു. പ്രദത്താന എന്നിക്കു വേണ്ടുന്ന ആയുധങ്ങൾ നൽകിട്ടുണ്ട്. എന്നെന്നു സമരം ആരംഭിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. സർവ്വ ഭ്രാംഗകളിൽ എന്നു പ്രദയത്തിൽനിന്നു നീങ്ങേ

ഞമേ. മുത്യു അപജയം പ്രാവിക്കെട്ട്: ഫലി വിന്നീരം ആളുക വിജയിക്കമാറാക്കെട്ട്.

പാ:—വന്തു രോദിനി. ഭിക്ഷണിമാതാവിന്നീരം മുത ശരിരം ദ്രോഗത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവോകാം.

(രണ്ടുവേദം പോകുന്ന)

രത്നാവലി ചില രക്ഷിണികളോട്ടുടർന്ന പ്രവേ ശിക്കുന്ന.)

രത്നാ:—ഈതാ അവർം ഇതാ—രാജക്കളുന്ന അവളെ അറിയിക്കുക.

രക്ഷി:—രാജധാനിയിലെ നന്തകിയായ ശ്രീമതി അശോകവനത്തിൽചെന്നോ നന്തനം ചെയ്യു ണം എന്ന രാജക്കളുന്നയായിരിക്കുന്ന.

ശ്രീ: നന്തനമോ? ഇംഗ്ലീഷ്ടിലോ?

മാ:—എന്തുള്ളതോ! ഇംഗ്ലീഷ് കളുന്നകൾ കൊടു കുന്നതിൽ രാജാവിനു ദയമില്ലയോ?

രത്നാ:—അതെ, ശരിതനെന്ന; രാജാവു് ദയപ്പെടു ണ്ണതുനെന്ന! രാജരാജേശപരൻ തന്നീരം നന്ത കിയെ ദയപ്പെടേണ്ട കാലവും വന്നവോ! മുഖം! വകതിരിവില്ലാത്ത മുഖം!

ശ്രീ:—എപ്പോഴാണോ നന്തനം ചെയ്യുണ്ടതു്?

രത്നാ:—ഈനു സന്ധ്യക്കോ ആരാധനാസമയത്തു്.

ശ്രീ:—പ്രളവിന്നീരം പാവനമായ ആസനവേദിയ ഒ സന്നിധാനത്തിൽ വെച്ചു?

രത്നാ:—അതെ.

ശ്രീ:—എന്നാൽ അങ്ങിനെ ചെയ്യുകൊള്ളാം.

(എല്ലാവുദം പോകുന്ന.)

മുന്നാറ സി 0

രംഗം—മുമ്പിലതേതുതനെ.

(ശ്രീമതിയും മാലതിയും പ്രവേശിക്കുന്ന.)

മാ:—സഹോദരി എൻ്റെ ഫുദയും സർവ്വദാ സഹാ
ധാന്ത്ര്യമായിരിക്കുന്നവല്ലോ.

ശ്രീ:—എന്താണ് നിന്നെ വ്യാകുലപ്പെട്ടതുന്നത്?

മാ:—നൃത്തത്തിന് ചമയിക്കാനായി അവർ നിങ്ങ
ളേ കൊണ്ടുപോയപ്പോൾ ഞാൻ ആ മതിലി
ന്റെ അടക്കൽ ചെന്ന് പാതയിലേക്കെ നോ
ക്കി. അപ്പോൾ ഭിക്ഷുണിയുടെ മുതശരീരം
സ്ത്രാന്തത്തിലേക്കെ കൊണ്ടുപോകുന്നതു കണ്ട്.
ആ ക്ലിനിക്കിൽ.....

ശ്രീ:—എന്താണ് നീ അവിടെ നിന്തിയതു്? പറയു.

മാ:—സഹോദരി, എൻ്റെ ചാപല്പും കണ്ട് നിങ്ങ
ൽ എന്നെ വെരുക്കുന്നോ?

ശ്രീ:—ഇല്ല. പറയു.

മാ:—ആ ക്ലിനിക്കിൽ ചരമമാറ്റം ചൊല്ലിക്കൊണ്ട്
അദ്ദേഹം പോകുന്നതു് ഞാൻ കണ്ട്.

ശ്രീ:—അദ്ദേഹമോ? ആരാനു്?

മാ:—ക്രൈസ്തവനിന്നു നോക്കിയപ്പോൾ അദ്ദേഹമാണെന്ന
നു തോന്തി. എൻ്റെ പ്രിയതമൻ.

ശ്രീ:—വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹംതന്നെയായിരിക്കാം.

മാ:—മുക്കി ലഭിക്കുന്നതുവരെയ്ക്കും അദ്ദേഹത്തെ അക്കലപനിനാവോള്ളും നോക്കുകയില്ലെന്നു ഞാൻ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തിരുന്നു.

ശ്രീ:—അതു പ്രതിജ്ഞയെ രക്ഷിക്കുക; അല്ലാതെ നിന്നിമേഷയായി സമുദ്രത്തെ നോക്കുന്നതുകൊണ്ട് മരക്കരക്കരെതാവുന്നതാണോ? ശക്യമല്ലോ തത്തിനേക്കുറിച്ചുള്ള മനോരാജ്യം മതിയാക്കു.

മാ:—അദ്ദേഹത്തെ കാണ്ണാനുള്ള മോഹത്താൽ അവ ശയായിട്ടല്ല, അവർ അദ്ദേഹത്തെ വധിക്കുമോ എന്നോത്താണ് ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടുന്നത്. അതിനാൽ ഏതിക്കും അദ്ദേഹത്തിനും സമീചരിക്കായിരിക്കേണ്ടുമെന്ന് അതിയായ അതുവരെ ഒണ്ട്. സഹാരേ! പ്രതംഗം വന്നചേരുന്ന പക്ഷം എന്നിൽ അവശ്യമാവുന്നതേ.

ശ്രീ:—നിന്റും എദ്യവ്യുമ എന്തിക്കു മനസ്സിലാക്കുണ്ട്.

മാ:—അദ്ദേഹത്തെ ആപത്തിയിൽനിന്നു രക്ഷിപ്പാൻ എന്തിക്കു ശക്തിയില്ല. എങ്കിലും അദ്ദേഹ ശത്രാടാപ്പം ജീവത്യാഗം ചെയ്യാമല്ലോ. സഹാരേ! ഇതു ഞാൻ എങ്കിനെ സഹിക്കേണ്ടും ഇനി അരാണോനിക്കാത്രയം? ഇതു ജീവത്തിലുണ്ടോ എന്തിക്കു മുക്കി!

ശ്രീ:—നി ആരുത്തെടു അട്ടക്കലേക്കാണോ പുംപുട്ടിരിക്കുന്നതും അദ്ദേഹം മുക്കുന്നാണ്. നിന്നുക്കും

മുക്കി നല്ലവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സാധിക്കും. മാലതി, നിന്റെ വാക്കു കേൾക്കുവോടു ഒരു പ്രസ്തരാക്കരി എന്റെ എദ്ദെത്തെ വ്യാക്കല പ്രേട്ടത്തുനു.

മാ:—അതെന്നാണ് സഹോദരീ?

ശ്രീ:—ഈതും കാലം എന്റെ എദ്ദെത്തിൽ ഉണ്ടു അഭിക്ഷിട്ടുണ്ടിരുന്ന യുണം വീണ്ടും വേദനിക്കാ നു തൃടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ബന്ധങ്ങളെ നില്ക്കേണ്ടു വണ്ണിക്കുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കുന്നു; എന്നാൽ അവ എദ്ദെയാന്താഗത്തു വേത്തുന്നി ഉംഞ്ച നി മുക്കിയാണ് ചെയ്യുന്നതു.

മാ:—സഹോദരീ! ഈ രാജധാനിയിൽ നിങ്ങളെ പ്രോലെ എക്കാക്കിനിയായി വേരെ ആരും ഇല്ല. നിങ്ങളെ വിട്ടപോകുന്നതിൽ എന്നിക്കു വൃഥതയുണ്ട്. പക്ഷേ എന്നിക്കു പോകുകയുണ്ട് തെ ശത്രുവരമില്ല. സൗഖ്യത്തു മുള്ളൂപക്ഷം എ നിക്കവേണ്ടി ക്ഷമാമന്ത്രം ചൊല്ലുന്നുമെ.

ശ്രീ:—“ക്ഷമസ്ത്രോഷമവിലം ബുദ്ധോ രക്ഷത്ര മാം സദാ.”

മാ:—(നമസ്കാരിച്ചുകൊണ്ട് ചൊല്ലുന്നു.)

“ബുദ്ധോ രക്ഷത്ര മാം സദാ”.

ഞാദരീ! ഞാൻ പോകുന്നതിനു മുമ്പ് എ നേര ഒരു പാട്ടുവാട്ടിക്കേരംപ്പുകേണ്ടുമെ.

(അതീമതി പാട്ടു)

രാഗം—ഷണ്ഠമവല്ലിയ

(പാള്ളിനായക നീ എന മാതൃക)
പല്ലവി.

മംഗളേശ്വരനേ ! നിന്റെമാഴിവഴി
ഗതിത്രംഗവ പിന്നിലായി ഞാനിഹ . (മംഗ)
ഈ പല്ലവി.

കാണ്ണതില്ലവഴി, സാന്തുമോനിശി
കനിവോടിനോന്തത്തരമതള്ളക . (മംഗ)

മരണംകൾ.

ചുഴിവേ ഞാൻ പോകവേ നീയതി
ചുരവേയെന്ന നിൽപ്പിപ്പ് ഭയമതി
കത്തുന്ന ഞാനരികിൽ ഭവാനില്ലതി
പരവര, കരണിയ, മെന്തോക്കിലെൻ

(മംഗ)

മാ:—സോദരി ! അതാ വീണ്ടും അട്ടഹാസം കേൾ
ക്കുന്ന. അവന്നപോലും കുറഞ്ഞ എണ്ണുതന്നു
കാണ്ണനില്ലപ്പോ ! അനന്തകായണികനായ ബു
ദ്ധദേവൻ പാദസ്ഥർ. ഉണ്ഡായിട്ടുപോലും
ഈ ഭ്രമിയിൽ നശകാണി ജപവിച്ഛേകാണ്ടിരി
ക്കുന്നവല്ലോ ! ഇനി ഞാൻ ഒരു താമസിക്ക
നില്ല. സോദരി, നമസ്കാരം ! നിങ്ങൾക്കു മു
ക്കി കൈവരതന്നോടു എന്നെയുംതിടി സ്ത്രീ
ക്കുന്നമേ.

ആരി:—ഞാൻ ഗോപുരവാതില്ല ലോളം വരാം.
(രണ്ടാളം പോകുന്ന. രതാവലിയും മല്ലി
കയും പ്രവേശിക്കുന്ന.

ര:—വേദത്തെന്ന് ശിഷ്യമാർ ഭിക്ഷണിയെ വധി
ച്ചിരിക്കുന്നവെന്നതു വാസ്തവംതന്നെ. എന്നാൽ
അതിനെപ്പറ്റാറി എന്നാണിതുവെല്ലാം ബഹു
ഥം കൂട്ടാൻമാത്രമല്ല! അവരും വെറും ഒരു കഷ്ടക
നേരും മകളെല്ല!

മ:—പക്ഷേ ഈന്ന് അവരും സംഘത്തിൽ ചേന്നവ
ഈണ്ണം.

ര:—അതുകൊണ്ടെന്നാണ്? മനും പറിച്ചതുകൊണ്ട്
രക്തം മാറ്റമോ?

മ:—ഈക്കാലത്തുനിന്നും മനും പറിച്ചതുകൊണ്ട്
നം മതം മാറ്റുന്നു?

ര:—ഈ അസംഖ്യപ്രലയവന്നേരം മതിയാക്കി.
നോക്കി! ജനങ്ങൾ ക്ഷോഭിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ
രാജാവും പരിശുമിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ട്. അതാണ്. എനിക്കും ആലോച്ചിപ്പാൻ വരുത്തുന്നതും.
ഈ പിച്ചകാരിയും മതം രാജൈശ്വരപ്പാർത്ഥി
നശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു!

മ:—ജനക്ഷോഭത്തിന് മരിയും കാരണവും കൂടി
യുണ്ട്. ആരാധനയ്ക്കായി പുംപ്പുട്ടിയന്ന് ബിം
ബിസാരമഹാരാജാവും ഈനിയും ഇവിടെയെ
ത്തിക്കാണ്ണനില്ല. ജനങ്ങൾക്കും അതിനാൽ
പലവിധമായ ആഗ്രഹകളിം ജനിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ര:—എതാണ്ട് ചിലതെല്ലാം എന്നും കേരംക്കുകയുണ്ടായി. എന്തോ ചില കഴപ്പുങ്ങലും വരാൻ

പോകുന്നണ്ട്, സംഗ്രഹിച്ചു. ദിജ്ഞൻമഹലത്തി
നാണ്ഡാ കാലവിളംബം !

മ:—എത്ര ദിജ്ഞന്മം ?

ര:—ബിംബിസാരമഹാരാജാവു് പുറ്റികമായ ചെവ
ടികയക്കത്തെ നശിപ്പിച്ചില്ല? പിതൃഹത്യ
യെക്കാൽ കർന്മംണ്ണേം അതു്. അദ്ദേഹം
കെട്ടതിയ യജതാഗ്നിതന്നെ വിഞ്ചം ജപലി
ചു് അഞ്ചേഹത്തെ ഭവിപ്പിക്കുമെന്നു് അന്നതന്നെ
ബ്രാഹ്മണർ പറയുകയുണ്ടായില്ല?

മ:—ഹരി! ഹരി! ഉറക്കെ പങ്കെത്തേ. ശാപഭയ
തതാൽ രാജാവു് എത്ര അവശ്യക്യിട്ടിണ്ടെന്നു്
നിണക്കരിവില്ലേ!

ര:—ആരുത്തെ ശാപം ?

മ:—ബുദ്ധദേവൻറു. ശ്രദ്ധയാന്തരത്തിൽ രാജാവി
നു് ബുദ്ധദഗ്രവാനെ വലിയ ദേമാൻം.

ര:—പക്ഷേ ബുദ്ധദേവൻ ശവിക്കകയില്ലല്ലോ. ഒ
വദത്തെന്നു സപഭാവമല്ല അതു് ?

മ:—അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് ദേവദത്തനെ സർവ്വ
രം അതുമാത്രം ബഹുമാനിക്കുന്നതു്. കുതണ്ണാ
ശീലരായ ദേവന്മാരെ മനസ്യും നാവുകൊണ്ടു
സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നു; ഉറുളുന്തിക്കുളു
മായ അർഹല്യുടെപാംകൊണ്ടു പൂജിക്കുന്നു.

ര:—ഹിംസിക്കാത്ത ദേവന്മാക്കു് പല്ലില്ലാത്ത സിം
ഹത്തെപ്പാലെ പട്ടിണിതന്നെ ശതി.

എ:—ഈതു എഴിനെയെങ്കിലും അതെങ്കിളും ഒരു തൊൻ പായാം : ഈന്ന വൈക്കേന്നരം അദ്ദേഹ കവേദിയിൽ അതായാ നടക്കം, അതിനു സ സേഹമില്ല.

രഃ—എന്നാൽ തോനു ഒന്ന പറയാം : അതിനു മുമ്പുതന്നു പേരിയുടെ സന്നിധിയിൽവെച്ച് അതു നാൽകിയുടെ നാൽക്കവും നടക്കം.

(മല്ലിക പോക്കു. വാസവി പ്രവേശിക്കുന്ന)

വാ:—തോൻ സന്നശ്ശായി വന്നിരിക്കയോണോ.

രഃ—എന്തിനായിട്ടു്?

വാ:—പ്രതികാരത്തിനായിട്ടു്? ഈ നാൽക്കി എന്ന കണക്കില്ലയിക്കും അപമാനിച്ചിരിക്കുന്ന.

രഃ—അവളുടെ ഉപദേശംകൊണ്ടോ?

വാ:—അല്ല, അവളുടെ ഭക്തയായിരുന്ന തീരെ തോറു.

രഃ—അതിനാണോ വാഴ്മായി പൂഖ്യപ്പട്ടിരിക്കുന്നതു?

വാ:—അതിനമാത്രമല്ല. നഗരത്തിൽ വില്പവം ഉണ്ടോ വാൻ ഇടയുണ്ട്. അപ്പോൾ അയ്യമില്ലാതെ മരിക്കവാൻ തോൻ ഭാവിക്കുന്നില്ല.

രഃ—അപ്പോൾ അതുകീയോടുള്ള പ്രതികാരത്തി നീറു കമയെന്തായി?

വാ—(ഹാരം കാണിച്ചുകൊണ്ട്) അതിനും ഈ മാലതി.

രഃ—നിന്നുറ രത്നഹാരമോ?

വാ:—അതെ. ഈ രാജകലത്തിനു യോജിച്ച ഒരു അമുല്യമായ പ്രതികാരം. അവർ നൽകാം ചെയ്യേം എന്ന് ഇതു് അവളിടെ കണ്ണ തതിൽ അപ്പീക്കം.

ര:—അവർ അതു സ്പീക്കർക്കാൽ വലിച്ചുറി ഞ്ഞാലോ?

വാ:—(വാദം കാണിച്ചുകൊണ്ട്) എന്നാൽ ഈതുണ്ട്.

ര:—മഹാരാജിയെ വേഗം വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരിക തന്നെ. അവക്ക് ഈ കാഴ്ച വളരെ സന്ദേശ പ്രദമായിരിക്കും.

വാ:—ഞാൻ വരുമ്പോറു അവരെ അനേപഷ്ടിക്ക കയ്യിണ്ടായി. അവർ വാതിൽ അടച്ചു് അക്ക തതിരിക്കുകയാണെന്നു കേട്ടു. വില്പുവത്തെ ദയ പ്പേട്ടോ ഭർത്താവോടുള്ള വെദപ്പുകൊണ്ടു ആക്കരിയാം?

ര:—ഈനു നൽകിയുടെ അധികാരത്തിനുമാൻ. അതു കാണാവാൻ മഹാരാജി നിയമയമായും ഇവിടെ സന്നിഹിതയായിരിക്കുണ്ടോ.

വാ:—അധികാരത്തിനുമോ? അതു് നല്ല ചേര്ച്ച ആളുള്ള ഒരു പദ്ധതിനു; സംശയമില്ല.

(മല്ലിക ബലുപ്പേട്ടു പ്രവേശിക്കുന്നു)

മ:—ഞാൻ വിചാരിച്ചതുന്നുവോലെതന്നെവനു. അജാ തശ്ശൂമഹാരാജാവു് സർവ്വബുദ്ധിപ്പുന്നു രേഖാം ക്ഷണിക്കുവും മുത്തുനാരെ നിയോഗി

ചുയച്ചിരിക്കുന്ന. ഗഹശാന്തിപുജ തുടങ്ങിക്കു നിന്നും. ഒരിക്കൽ ശനിപുജ, പിന്നു ഒരിക്കൽ ആദിത്യപുജ.....

ര:—വളരെ നന്നായി! ബുദ്ധൻ്റെ സർവ്വശിഷ്യ നാരെയും നന്നായി വേദത്തെന്റെ കയ്യിൽ എല്ലിക്കാമല്ലോ. എന്നാൽ അവത്തെ കമക്ഷിക്കൽ എഴുപ്പുമായി.

മ:—അതിനു വേണ്ടിയല്ല, അവരെക്കാണ്ട് രാജാവിനുവേണ്ടി പാപവിമോചനമന്ത്രം ചൊല്ലിക്കാൻ. രാജാവു് വല്ലാതെ ഭയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

വാ:—ഭയത്തിനു കാരണമെന്തു്?

മ:—അതും! നീ കന്നു കേട്ടിരുല്ലോ? ബിംബിസാര മഹാരാജാവു് മാർത്ത്യത്തിൽവെച്ചു വധിക്കുപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന എന്നാൽ കിംവദന്തിയുണ്ട്.

വാ:—ഭയക്കരം! ഭയക്കരം! അതു് ഒരിക്കലും വാസ്തവമായിരിക്കയില്ല.

മ:—അതെന്നോ. എതായാലും അജാതശരൂമഹാരാജാവു് അസഹനിയമായ എന്നോ ഒരു പരിതാപത്താൽ പീഡിതനായിട്ടുണ്ട്, നിശ്ചയം.

വാ:—അമോ, എത്ര ഭയക്കരമായ ആവത്രം!

ര:—ലോകശ്രദ്ധരി മഹാരാജി ഇതു് അറിഞ്ഞിരിക്കുമോ ആവോ?

മ:—ആണോ അവരെ അറിയിക്കാൻ! അങ്ങിനെ മുള്ള വത്തമാനവുംകൊണ്ട് ചെല്ലുന്ന മുതൽ അവർ ബാക്കിവെച്ചുകുമോ?

വാ:—അഹോ ! ഭയങ്കരം ! ഇതു നിഷ്ടം രമായ അ
പരാധരതിനാശം ഇതു രാജധാനിയിൽ ആ
ക്കുളം രക്ഷയുണ്ടനു വിചാരിക്കുന്നണണാണോ?
യമ്മതെത്ത ഇന്തനെ മദ്ധ്യിക്കുകയോ ! ഇതെങ്കി
നെ സഹിക്കാം !

ര:—അവടാ ! ആ നത്തകിയുടെ ശിഷ്യത്പരതിലേ
ക്ക് ഇവർ അതാ വിഞ്ചം ഇറങ്കുനു ! ഭയ
ത്തിന്റെ തല്ലുകൊള്ളിബോശാൻ മനസ്യം
യമ്മമെന്ന മുഖ്യതയുടെ പിന്നിൽ ശരണം പ്രാ
പിക്കുന്നതു.

വാ:—ഒരിക്കലുമല്ല ! എനിക്ക് യാതൊരു ഭയവും
ഇല്ലതാണു. എന്ന് പോയി ഇതു വര്ത്തമാനം
ദ്രോഡ പറഞ്ഞുവരട്ടു.

ര:—എന്തെങ്കിലും ഉപാധം പറഞ്ഞു ഒഴിഞ്ഞുവോ
കാൻ നോക്കേണ്ടെ. നി ഭയപ്പെട്ടിട്ടിട്ടുണ്ട്. നി
ന്റെ ഇതു ചാവല്യം കണ്ട് എന്ന് ലഭജിക്കുനു.
നിചന്ദാരോടുള്ള സംസ്കർത്തിന്റെ ഹലമാ
ണിതു.

വാ:—എനിക്ക് ലവബ്ലേഡം ഭയമില്ല. നിങ്ങൾ ഈ
ഐനീനെയൊക്കെ സംസാരിക്കുന്നതു ശരിയല്ല.

ര:—എന്നാൽ തൊഴ്ത്തുടെ ക്ഷേ? അശോകവനത്തി
ലേക്ക് നത്തനും കാണവാൻ പുറപ്പെട്ടു. കാ
ണട്ടു.

വാ:—എന്താണ് എനിക്ക് വരുന്നതിനു തടസ്സമോ ?

എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ നിശ്ചയംകൊണ്ടാണ്
ഞാൻ വരുന്നതെന്ന് വിചാരിച്ചുവോക്കത്തു്.

രഃ—മല്ലികേ, ഇനി ഒരു താമസിച്ചുകൂടാ. ശ്രീമതി
യെ വിളിക്കു. കെട്ടിച്ചുമയൽ അവസാനിച്ചു
ഡും ശരി, ഇല്ലെങ്കിലും ശരി, അവളെ വിളിക്കു.
എല്ലാ രാജക്കന്മാരും വരുന്നില്ലെങ്കിലും
ഭാസിംഗരല്ലാം വന്നുകൊള്ളുക്കു. ആളില്ലാതി
രന്നാൽ ആളുഡാദം കുറയും.

വാഃ—അതാ അവരും വരുന്നു! സപ്പള്ളത്തിലെന്ന
വോലെ അവരും നടന്നവരുന്നതു നോക്കു.
മല്ലുംവരത്തിൽ തിളങ്കുന്ന മരീചികവോലെ
അവരും അതാ വരുന്നു.

(ശ്രീമതി പാടിക്കൊണ്ട പ്രവേശിക്കുന്ന)

രാഗം—സിംഹാസ്ത്രമയുമം

(ശ്രീമതി മാത്രക്)

പബ്ലുവി

വദസരസിജമിദം വണിയവോക്കത്തിമോദം

വതിയും സുജനപാലാ (പഥ)

അനപബ്ലുവി

ശ്രീതബഹുഹിതകര ശ്രൂഢശ്രീല!

മതി പരിത്രഖിവരംതയും വരലീല!

കൃതികലപസ്തുക്തീ കൃതന്തതിമാല!

ചരണം ശരണം ഭവുകം വരണം മഹിതഗ്രണ
ദയാവിലോല! (പഥ)

ര:— ഇങ്ങനും നടക്കി ! ഇതാണ് വഴി. പറയുന്നതു
കേരംക്കുന്നില്ലെന്നോ ?

(അീമതി ചാട്ടനാ)

ചരണങ്ങൾ

ഇരുംനിരഞ്ഞ മമ തിരിയെതിയുക തവ
പരി ജപലാണി പരിശീളം
അരിയ നിന്തിലകം നിന്നു നേരംനിയിൽ
നാണമൊഴിക്കേ തവ കഴക്കന്നലിൽ
കനകമാക്കു മമ മലിനലോഹം
അനലന്നായെതിയുക മമ തിമിരം
അകലുക അവില്ലയാമപത്രവം
മോ മഹാനിർവ്വാണദേവ ! നീ നാണം

ശ്രദ്ധീവ ! (പദ)

ര:— വാസവി ! നീ എന്താണിങ്കിനെ അനുഷ്ഠാനതെ
നില്ലുന്നതു ? ഇങ്ങോട്ടു വരുത്തേ.

വാ:— ഇല്ല. ഞാൻ വരുന്നില്ല.

ര:— എന്താണ് ! എന്തുകൊണ്ടാണ് വരാത്തതു ?

വാ:— സത്യം പറയാം. എന്തിക്കു വരാൻ വയ്ക്കു.

ര:— ഭയംകൊണ്ടാണോ ?

വാ:— അന്തെ.

ര:— നിന്നുക്കു നാണമില്ല ?

വാ:— ഇല്ല, അണംവോലും ഇല്ല. അീമതി ! ആ ക്ഷുക്കാ
മന്ത്രം ഒന്നു ചൊല്ലു.

അരീ:— ഉത്തമാംഗേന വദേഹം
 പവിത്രം പാദപാംസുകം
 ക്ഷമിതാശ്രഷ്ടോഷാനി
 ബുദ്ധോ രക്ഷിതു മാം സദാ.
 വാ:— ബുദ്ധോ രക്ഷിതു മാം സദാ.

രാഗം—തോടി.

(ക്രൈസ്തവാദി ഏന നാതുക)

പല്ലവി.

ജയിച്ചേന്നെന്നയും ദ്രവ്യവിന്തയും ഞാനോ
 ജയഭാസുരനേ ! വരനേ ! വരാകി, നീ (ജയി)

അനപല്ലവി.

അഴിത്തത്ര കാണക കരദിപ്പളിപം
 അരിയതാരകാളിവിളക്കണമേ വിരവിൽ (ജയി)
 അകലേണമേ ഗ്രാധുളി അണയേണം നീയരികേ
 മാന്യാ ! മാർമ്മിതുമേ ഗ്രഹേ ഭീപമാകവേ
 വൊലിത്തിതു വാത്യയാലേ ഇതളാണ്ണാരി
 കടവിൽ
 പരിത്യാഗഗീതമിതാ വരിക്കണമേ സദയം. (ജയി)

നാല്പാട്ടം കുറഞ്ഞി

രംഗം—അമ്പോകവുകൾച്ചുവട്ടിൽ ഇടിഞ്ഞെതക്കൻ വേദി.

(രക്ഷിണികളോടും ചില ഭാസിമാരോടും തുടർന്ന് രത്നാവലി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

നന്നാം ഭാസി:—മേഖി, ഞങ്ങൾക്കു രാജധാനിയിൽ പ്രവൃത്തിയുണ്ട്. പോകട്ടേ.

രംഗം—സപ്ലുംതുടി താമസിക്കു. മഹാരാജിക്ക നന്തരം കാണാവാൻ അനുഗ്രഹമുണ്ട്. അവർ വരു തെ തുടങ്ങിക്കൂടാം.

നന്നാം ഭാസി:—ഭവതി കല്പിച്ചുതക്കാണ്ടുമാത്രം ഞങ്ങൾക്കു വന്നതാണ്. ഈ അധ്യാത്മത്തിൽ ഞങ്ങൾക്കു അതിയായ ദേഹമുണ്ട്.

മുന്നാം ഭാസി:—ഭന്നവാൻനു ആരാധന നടത്തിയ ഇന്തേ സ്ഥലത്തുവെച്ചുതന്നെ നന്തരകിയുടെ മലിനമായ നന്തരനും നടത്തിക്കാണക്കയോ! ഈ പാപം കഴുകിയാൽ പോകമോ?

നാല്പാട്ടം ഭാസി:—ഈ കഷ്ടമായ കമ്മം ഇവിടെ നടക്കുമെന്നും ഞങ്ങൾക്കു അറിഞ്ഞില്ല. ഞങ്ങൾക്കു ഇവിടെ നില്ക്കുകയില്ല, നിശ്ചയംതന്നെ.

രംഗം—ജേയുള്ളകളേ! രാജാവും രാജുത്തിലെങ്ങും ബുദ്ധാരാധന വിരോധിച്ചിരിക്കുന്നതു് നിങ്ങൾക്കു അറിയുകയില്ലയോ?

നാലാം ഭാസി:— തെങ്ങദിം രാജക്കളുന്ന അനന്തരി ക്ഷേണഭത്രതന്നു. ആരാധന വേണ്ടെന്നവു കാം; പാക്ഷ പ്രളഭിനെ അപമാനിക്കുകയോ! ഒരിക്കലും വയ്ക്കു!

നന്നാം ഭാസി:— രാജധാനിയിലെ നത്തകിയുടെ ന ത്തനാം രാജക്കന്നുകമാക്കായിട്ടുള്ളതാണ്. നമി കിവിടെ എത്തുകായ്ക്കു? (മറ്റ് ഭാസിമാരോട്) വത്ര, നമുക്കു പോയി നമ്മുടെ ജോലി തോക്കാം.
ര:— (ഒരു രക്ഷിണിയോട്) വിഭാഗം, അവരെ വി ഭാഗം, അവിടെ പിടിച്ചുനിൽക്കു.

(വേരായ രക്ഷിണിയോട്)
പോയി നത്തകിയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവാ!

നന്നാം ഭാസി:— രാജക്കമാരി! ഇതിന്റെ പാപം അ പരിക്ലൈ, ഇവിട്ടേതേക്കാണ്!

ര:— നിങ്ങളുടെ ഇം പുത്രൻമതവും പാപവും ആരാ ണം വിലബവച്ചിരിക്കുന്നതു!

രണ്ടാം ഭാസി:— മനഷ്യർ പൊതുവെ ബഹുമാനിക്കു നതിനെ ചിലർ അപമാനിക്കുക എന്നതു് ഒരു പഴയ പാപമാണു് പുത്രന്റെ.

ര:— സാലുപ്രീമണിയായ ഇം നത്തകിയുടെ കാര്യ നിങ്ങംക്കുണ്ടാം തട്ടിട്ടണം. നിങ്ങളുടെ പാപ യുംകൊണ്ട് എന്ന ദേഹപൂട്ടത്തുവാൻ പുറ പൂഞ്ഞേണ്ട. തോൻ ഒരു കട്ടിയല്ല.

കനാം രക്ഷി—(കനാം ഭാസിയോട്)

വസുമതി, ശ്രീമതിയോട് തൈദിക്കല്ലോം വലിയ ഭക്തിയായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ ഇവിടെവെച്ചു് നൽകനംചെയ്യാൻ ഒരുപ്പിൽ മാറ്റുന്നതും ദത്തില്ലാണ് തൈദിക്കു് അവളുടെ യമാത്മ സ്വപ്നാവം മനസ്സിലായതു്.

രഃ—അവം മരംന്തു ചെയ്യാനാണ്? രാജക്കല്ലുന യെ ഡിക്കരിയ്യാൻ സാധിയ്യുമോ?

രണ്ടാം രക്ഷി—— തൈദിക്കല്ലുപ്പാലുള്ളവർ രാജാവിനെ ദയപ്പേരേണം; പക്ഷി.....

രഃ—നൽകി നിങ്ങളുടെ കേമിയാണോ?

കനാം ഭാഃ—— തൈദി അവളെ കേവലം ഒരു നൽകിയായി ശണിക്കുന്നില്ല. അവളുടെ ഇവരുള്ള സ്വർഗ്ഗിയതേജസ്സു് കാണുന്നില്ല?

രഃ—സ്വർഗ്ഗത്തിൽചെന്നാലും നൽകി നൽകനം ചെയ്യുകതനെ വേണം. അതാംകയില്ലെന്നോ?

കനാം രക്ഷി——രാജക്കല്ലുനയനസരിച്ചു് ശ്രീമതിയെ വധിക്കേണ്ടിവരുമോ എന്നോ് എന്നിക്ക ദയമണ്ഡായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇന്തി ഇം വാപിയെ വധിക്കേണ്ട ആ കല്ലുനവോലും കാത്തിരിക്കേണ്ടതില്ല.

കനാം ഭാസി——ആ വാപിയുടെ കാഞ്ചം പോകട്ടു. ഇം ചുരിതമയമായ കാഴ്കണ്ടോ് നമ്മുടെ കണ്ണുകൾ മലിനപ്പെട്ടും നമ്മുടെ മോക്ഷം എവിടെ?

ര:—എനിയും അവരും ചമഞ്ഞകഴിഞ്ഞില്ലോ?
അതു നന്തകീരത്തിനും ആവശ്യമായതിൽ
എന്താരാനുമാണ്, നോക്കു!

ഒന്നാം ഭാസി:—അവരും ഈതാ എത്തികഴിഞ്ഞു.
അതുനേണ്ടികൊണ്ട് അപാദച്ചുഡി പത്ര
പളായമാനമായി തിളങ്ങുന്നതു നോക്കു.

രണ്ടാം ഭാസി:—അവളുടെ വാവകല്പിഷമായ ദേ
ഹം രതാപിവഗത്തുള്ളാൽ പ്രകാശിപ്പിച്ചിരി
ക്കയാണ്!

(ശ്രീമതി പ്രവേശിക്കുന്ന.)

ഒന്നാം ഭാസി:—ഹോ, വാവിപ്പേജു! ബുദ്ധദേവൻറെ
വെദിക്കലിമുവമായി നിന്നും ലജ്ജയില്ലാതെ ന
ന്തനം ചെയ്യാൻതന്നെന്നാണോ നിന്നോ ഭാവം?
നിന്നോ കാലുകൾ രണ്ടും ഇപ്പോൾതന്നെ നി
ശ്വേഷ്യങ്ങളായിപ്പോകുന്നില്ലല്ലോ!

ശ്രീ:—വേരു മാർഗ്ഗം കാണുന്നില്ല. ഈതാണ് എനി
ക്ക കിട്ടിയ ആജ്ഞത.

രണ്ടാം ഭാസി:—നീ നരകത്തിൽ പതിച്ചു് ശത്രുക്കൾ
വധം ചുട്ടുവഴി കനലിനേൽ രാപ്പുകൾ
നന്തനം ചെയ്യുണ്ടിവതോ, സദേഹമില്ല.

മൂന്നാം ഭാസി:—നവഗിവാന്തം നീ അലങ്കാരം അ
ണിഞ്ഞിരിക്കുന്നവല്ലോ. പാതകീ! അതു ഓരോ
അംഗുലിയവും കക്കണവും ആശ്രയണ്ണാവല്ല
യായി നിന്നോ മാംസാസ്ഥികളെ ബന്ധിച്ചു്

സർവ്വ അംഗങ്ങളേയും ദഹിപ്പിക്കും! കാത്ത്
കൊള്ളുക.

(മല്ലിക പ്രവേശിച്ചു് രത്നാവലിയോട്
റഹസ്യമായി പറയുന്ന.)

മ:—രാജാവു് തന്റെ കല്പന പിന്നവലിച്ചിരിക്കുന്നു.
വിമിക്കിട്ടുന്നും ഇം വത്തമാനം വിളംബര
പ്പെട്ടതുന്നണ്ട്. ഇപ്പോൾ ഇവിടെയും അവർ
എത്തും. നിന്മക്കു മന്നറിയുതരാനാണ് തൊൻ
വന്നതു്. വേറെയും ചില വിശ്വാസപരി ഉണ്ടാ
യിട്ടുണ്ട്. അജാതശരൂമഹാരാജാവുതന്നുവി
ടെ ആരാധനയ്ക്കു വക്കാൻ പുറപ്പെട്ടുന്നുണ്ട്.
ര:—മല്ലികേ, ഓടിപ്പോയി മഹാരാണിയെ തുടി
കൊണ്ടുവരു.

മ:—ദേവി, അതാ അവൻ വക്കുന്നു.

(ലോകഷ്പരി പ്രവേശിക്കുന്നു. എല്ലാവ
തം അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നു.)

ര:—മഹാരാണി എഴുന്നള്ളിയാലും.

ലോ:—ആവട്ടു, ശ്രീമതിയോടു് എനിക്കു് ചിലതു
പറയാൻണുണ്ട്.

ശ്രീമതിയെ മുതൽ വിളിച്ചും.

ശ്രീമതി!

ശ്രീ:—മഹാരാണി, അവിട്ടതെത ആജന്ത എന്നതാണു്?

ലോ:—ഈതാ, നിന്മക്കായി തൊൻ കൗ കൊണ്ടുവ
നിട്ടുണ്ട്.

ശ്രീ:—അതെന്താണോ?

ലോ:—അംഗൃതം.

ശ്രീ:—എനിക്കു മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.

ലോ:—എന്നാൽ വിഷം! ഈ കടിച്ച നീ മോക്ഷം പ്രാപിച്ചുകൊള്ളുക. ഈനോ അതരാധനാമണ്ഡി പത്തിനേംബുവമായി നീ നന്തനം ചേങ്ങയ്ക്കു മെന്നോ രാജകല്ലുന്ന ഘാപ്പേട്ടവിക്കവാൻ രത്നാ വലിക്കു സാധിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുപുകാരം നീ പ്രവർത്തിക്കുകതനെ വേണ്ടിവരും.

രഃ—മഹാരാജീ! ഈനി സമയം കളയുത്തും. നന്തനം തുടങ്ങുക്കു.

ലോ:—(ശ്രീമതിയോട്) ഈ കടിക്കു! വേഗം കടിക്കു! ഇപ്പോൾ മരിക്കുന്നതായാൽ നിംബക്ക് മോക്ഷം സിദ്ധിക്കും. അല്ലാതെ ഇവിടെവെച്ചു നന്തനം ചെച്ചുന്നതായാൽ ഒഹാറന്നരകത്തിൽ സ്വന്ന അടിത്തുടക്കുന്നയാണോ നിംബക്കു ശത്രീ.

ശ്രീ:—കനാമതായി എനിക്കു കിട്ടിയ ആശ്രായ നിറവേറ്റുക്കു.

ലോ:—അപ്പോൾ, നീ നന്തനം ചെയ്യാൻ തിച്ചുയാക്കി അല്ലേ?

ശ്രീ:—ഉച്ചു്, തിച്ചുയാക്കി.

ലോ:—നിംബക്കു ലേശംവോലും ഭയമില്ലെന്നോ?

ശ്രീ:—ലേശവുംകില്ല.

ലോ:—എന്നാൽ നിന്മന്ന് രക്ഷിപ്പാൻ ആക്കം സാധ്യമല്ല.

ശ്രീ:—രക്ഷകന്നല്ലാതെ മറ്റാക്കം സാമ്യമല്ല.

ര:—മഹാരാണി, ഒരു നിമിഷംപോലും ഇനി താമ
സിപ്പും തരമില്ല. പൊതുജീവി ബഹളം കേൾ
ക്കുന്നില്ല? വിപുവകാരികൾ ഇപ്പോൾ ഉദ്യാ
നത്തിൽ എന്നും. നത്തകീ! നത്തനം തൃടങ്ങു.

(ശ്രീമതി പാടിക്കൊണ്ട് നത്തനം ചെയ്യുന്ന.)

(മാധ്യമഡം ഫൈ മാതൃക)

പാപ്പാർ

ലീലാ നടന്നെ രസസന്ധുണ്ണം
ലോലം മമ ചിത്തം താനെ   (ലീലാ)

ഓന്നപ്പുബി

മന്ത്രരഹിതനതിയുഭ്യേപാഠപ്ര

മന്ത്രനാഭഗതി മാമകാംഗേ

നമയിലുബികലമതിമുഖനായക !

നവജനിഭായക ഗീതമായു്   (ലീലാ)

ചന്ദ്രം

നിത്യപമനേ! പിശകും പൊടക്കേ നീ

നിരവദ്യചരിത! നമോസ്ത്രതേ. (ലീലാ)

ര:—(തടങ്ങുകൊണ്ട്) ഇതാണോ നത്തനം? തര
കേടില്ല! ഈ പാട്ടിന്റെ അത്മമെന്തു?

ലോ:—വെരുതെ ഇരിക്കു. അപ്പും ഇങ്ങുംപോലെ
ചെയ്യുകൊള്ളണം.

(ഗ്രീമതി പാട്ട് ആട്ടവും തൃട്ടന്നം)

(സൗരാഖ്യ എന്ന മാതൃക)

പല്ലുവി.

നൽകാഡാവേ ദീതവിലാസേ

നിർദ്ദൃഥിതം തെ പ്രിയത്പൊ (നൽക)

അംപല്ലുവി.

1. ദൈവികവേദന എദയപുട്ടതെത
വേപിതമാക്കിയധനാവിഹപലംഗാത്രം
2. താളസമേതം തിരക്കള്ളാടിളക്കം
ശാന്തിയാമാഴിയുയൻ ചിത്രമേലുന്ന.
3. ചേതനയാതനയാക്കയാനീതം
ചേവടിത്താരിലന്തിമപുജനത്തിനായ്,
4. ഇപ്പോതിയേവം പരിഗ്രഹിക്കാതെ
അവമതിയേക്കിയഴലിന്നിടവത്തുതെ (നൽകന)

ലോ:—(കഴുതിലുള്ള ആദ്ദേണം അഴിച്ചു വേദിയിൽ
അപ്പിച്ചുകൊണ്ട്)

ഗ്രീമതി! നിന്തേണം! ആട്ടക! പാടക!

(ഗ്രീമതി ആട്ടവും പാട്ട് തൃട്ടന്നം.)

(ശാശ്പത്രയീലയ എന്ന റീതി)

പല്ലുവി.

മാമകനട്ടേ ഭാവേ പ്രവഹതി

പ്രേമം തവ ദേവാ! (മാമക)

അനപ്പള്ളവി.

1. പുവനനവസ്തുക്കമില്ല വനസ്പതിക്കമലവുകില്ല
പുതപാത്രതീത്മമില്ല പുജനാത്മമവിലനാമാ!
(മാമക)
2. അവയവങ്ങൾ വഴിയുമെന്നോടു കരഞ്ഞേഴുന്ന
സ്ഥലത്യരിക
തവപദ്ധതിലെത്തിയന്ത്യപുജനത്തി—
നപകരിക്ക ! (മാമക)

ര:—ഈതെന്നൊരു ക്രപടനത്തനമാണ്! മഹാരാജാി!
കണ്ണില്ലേ വസ്തു ഓരോനൊയി അവം അഴി
ക്കുന്നതു? അതാ അടിയിൽ പീതവസ്തു! ഈതു
ആരാധനയല്ലക്കിൽ മരറാന്താണ്? രക്ഷിണി
കളേ! നിങ്ങൾ എന്നാണ് നോക്കില്ലെന്ന
തു? രാജാവിന്നോടു കല്ലുന നിങ്ങൾക്കും ഓക്ക്
യില്ല?

രക്ഷി:—അവം പുജാമന്ത്രം ഉച്ചരിക്കുന്നില്ലല്ലോ!

(ഗ്രീമതി മട്ടക്കത്തിക്കൊണ്ട്)

“ബുദ്ധം ശരണം ഗ്രഹിം”

രണ്ടാം രക്ഷി:—(ഗ്രീമതിയുടെ വായ പൊത്തിക്കൊ
ണ്ട്) മുഖ്യ; ഇനിയെങ്കിലും നിർത്തു.

ര:—നിങ്ങൾ രാജകല്ലുനയെ അനുസരിക്കുമോ ഈ
ലില്ലയോ?

ശ്രീ:— “ബുദ്ധം ശരണം ഗ്രഹിം
ധർം ശരണം ഗ്രഹിം”

ഭാസികരഃ—ഗ്രീമതി നിർത്തു! ! നിർത്തു! ! നിർത്തു! !

അവിവേകം മതിയാളി.

ഒന്നാം രക്ഷി:—ഹോ. ഭ്രാഹ്മേ! മുത്യുമുഖത്തിൽ ചാ
ടിവിച്ചേണ്ട.

രണ്ടാം രക്ഷി:—ഞാൻ നിങ്ങളോട് കൈക്കൂപ്പി യാ
ചിക്കനാഃ: ഞങ്ങളെ ഓത്തെങ്കിലും ഇതു നി
ത്രേണമെ.

ഭാസികരഃ—ഈ ഭയക്കരക്തത്യം കണ്ണനില്ലവാൻ
വയ്ക്കുന്നുവിടം വിടാം. (എന്ന് ഓട്ടനാ)

രഃ—നിങ്ങൾ രാജക്കളുന്നയനസരിക്കമോ ഇല്ലയോ?

ഗ്രീ:— “ബുദ്ധം ശരണം ഗച്ഛാമി
ധർമ്മം ശരണം ഗച്ഛാമി
സംഘം ശരണം ഗച്ഛാമി”

(ലോകശ്രദ്ധരി അവളോടൊപ്പം മട്ടക്കത്തിക്കൊണ്ട്)

“ബുദ്ധം ശരണം ഗച്ഛാമി”

(ഒന്നാം രക്ഷിണി വന്ന് ഗ്രീമതിയെ വധ്യം
കൊണ്ട് വെട്ടി വിത്തിനു. ഗ്രീമതി വേദിയിൽ വീ
ഴുന്ന.)

രക്ഷിണികരഃ—(ഒരുായ്ത്തരായി വന്നു)

ക്ഷമിച്ചാലും! ക്ഷമിച്ചാലും!

(മരിച്ചുകഴിഞ്ഞ ഗ്രീമതിയുടെ കാൽത്തോട്ട്
മുഖ്യാവിൽ വെക്കുന്നു.)

ലോ:—(ഗ്രീമതിയുടെ ശിരസ്സ് തന്റെ മട്ടിയിൽ
എടുത്തുവെച്ച്) നന്തകീ! നിന്റെ ഇതു കാണാ
യവന്നു. എന്നിക്കായി തന്നപോകുന്നുമെ.

(ആ കാഷായവസ്തുതിൻറെ ഒരററം എടുത്തു
മുഖ്യാവിൽ വെച്ച്) ഇതുതന്നെന്നാണ് മേലിൽ എ
നിക്കേ ശരണം.

(നമസ്കാരിക്കുന്ന.)

(തന്ന മുഖ്യാവിച്ചു നിലവത്തു പതിക്കുന്ന.)

മ:—(തന്നയുടെ അട്ടക്കരെ ചെന്ന്) ഇതെന്നൊരു
കമയാണോ!

ര:—മുഖം മരച്ചുകൊണ്ട്) എനിക്കു ദയമാകുന്ന
വഴ്ചോ!

(കൈ താസി പ്രവേശിക്കുന്ന)

ഭാസി:—അജാതശരൂമഹാരാജാവു് ബുദ്ധഗവാ
ൻറെ ആരാധനയ്ക്കായി വന്നിരിയ്ക്കുന്ന. ഉദ്യാന
മിവള്ളു് അക്കമരാണിയുടെ അനവാദത്തിനായി
കാര്ത്തനില്ലെങ്കാണോ.

മ:—ഞാൻ പോയി ഇവിടുതേക്കു വേണ്ടി സപാന
തം പറഞ്ഞുകൊള്ളും.

(മല്ലിക പ്രോക്കുന്ന.)

ബോ:—നിങ്ങൾ എല്ലാവരും എന്നോടൊപ്പും ചോ
ല്ലക്കു.

“ബുദ്ധം ശരണം ഗച്ഛാമി”

രത്നാവലി ഒഴികെ എല്ലാവരും ഉച്ചരിക്കുന്ന.

“ധനം ശരണം ഗച്ഛാമി

സംഘം ശരണം ഗച്ഛാമി

നിത്യമാനന്ദസന്ദോഹം

ബുദ്ധം മേ ശരണം വരു

സമ്പാദവിരോധായ

ഹോ മേ ജയ മംഗളം !

എതേന സച്ചവഞ്ഞന

ഹോതുമേ ജയ മംഗളം ”

(മലീക പ്രവേശിക്കുന്ന.)

മ:—മഹാരാജാവ് വഞ്ചില്ല, മടങ്ങിപ്പായിരി കണ്ണ.

ലോ:—കാരണം ?

മ:—ഈവിടെ നടന കൃഷ്ണംവേണ്ടി കേട്ട് രാജാവു് ദേചകിത്തനായി സംഭ്രാന്തനായിത്തിന്റെ രിക്കനം.

ലോ:—അദ്ദേഹത്തിനു് ആരെയാണ ഭയം ?

മ:—ഈ മരിച്ചകിടക്കുന്ന നാട്ടകിയെ.

ലോ:—വത്ര, ഒരു മൺവൽ കൊണ്ടവനു് നമക്കു് അവരെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോകാം.

(രത ഒഴികെ എല്ലാവരം പോകുന്ന)

റ:—(ആമതിയുടെ കാൽ തൊട്ട് നമസ്കരിച്ച കമ്പി ചുകൊണ്ടു്)

“ബുദ്ധം ശരണം ഗച്ഛാമി

ധർമ്മം ശരണം ഗച്ഛാമി

സംഖ്യം ശരണം ഗച്ഛാമി.”

 സമാപ്തം.

